

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАў БЕЛАРУСІ і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАў БССР

№ 51 (910)

Субота, 20 снежня 1952 года

Цана 50 кап.

Пленум Саюза кампазітараў і яго вынікі

На мінулым тыдні адбыўся пленум Саюза савецкіх кампазітараў Беларусі. На працягу пяці дзён удзельнікі пленума праслухалі творы беларускіх кампазітараў, напісаныя ў 1952 годзе. Гэты год быў годам значнай творчай актыўнасці. Опера «Дзючына з Палесся» Цікоцкага, 3-я сімфонія Аладова, кантата «Беларусь» Багатырова, увертюра для аркестра народнага інструментаў Камінскага, новыя песні Шацкіна, Алоўнікава, Яфімава, рамансы і хоры Шукста, песні самадзейных кампазітараў характарызуюць рост музычнай творчасці ў гэтым годзе.

Таму было вельмі важна прааналізаваць творчыя вынікі і вызначыць далейшы напрамак беларускай савецкай музыкі.

Ці справіўся пленум з гэтай задачай?

На ваякі жаль, не. Праслуханыя творы не паслужылі асновай шырокай размовы на пытанні, якія найбольш павінны хваляваць кожнага кампазітара. Абмеркаванне прайшло «агулам», без глыбокага аналізу. Праўдзіна Саюза савецкіх кампазітараў павінна быць выключна дакладна і на аснове і на асобных буйных творах. Аналізуючы іх, дакладчыкі змаглі б наставіць рад важнейшых праблем беларускай музыкі. Многія творы прызнаны ўдалымі, але ў чым іх удача, што новага яны ўнеслі ў музычную будову — аб гэтым вельмі мала гаварыцца на пленуме.

Былі адзначаны асобныя недахопы новых твораў, гэта давала падставу сур'ёзна гаварыць аб майстэрстве. Калі адзіна з лепшых твораў гэтага года — 3-я сімфонія Аладова — на агульным прызнанні, вельмі расцягнуты, дык наўжо аднаго гэтага было недастаткова, каб наставіць пытанне аб тым, што нават лепшыя творы беларускіх кампазітараў не маюць закончанасці, стройнасці?

А закончанасць твора — адна з галоўных асноў майстэрства кампазітара, аб чым і трэба гаварыць у першую чаргу.

Неглыбокае ўражанне пакінулі творы камернай інструментальнай музыкі. У большасці — гэта шэрыя, пасрэдныя п'есы, аб якіх гаспама трэба было гаварыць, яд вучыць нас партыя — адкрыта, прычына і прычынамі.

Пленум праслухаў новыя песні кампазітараў у выкананні Дзяржаўнага і Народнага хораў. Многія з гэтых песень вельмі дзіўна выдаліся дасягненнем гэтага года. Варта было разгартуць сур'ёзную размову аб песні. Даўно наспела вельмі актуальнае пытанне аб мелодыі песні. Мелодыя — душа песні, але гэта душа часта і няма ў песнях нашых твораў.

Ёсць вельмі мала сапраўдных мелодычных песень, а ўсе астатняе — паток штампавых і шапсэтых. Сустрэкаюцца часам і проста несамастойныя творы. Нельга праціці і міма таго факта, што ў народнай самадзейнасці за апошні час амаль не спынаецца творчасць беларускіх прафесійных кампазітараў, бо народ прымае толькі тыя песні, у якіх ёсць сапраўдная пазія музыкі і слова.

Прычыну непапулярнасці прафесійнай песні ўскрыў у сваім выступленні на пленуме народны артыст рэспублікі Р. Шырма, які сказаў, што беларускія кампазітары слаба ведаюць і вывучаюць народную песенную творчасць. Песня, якая вырастае з народнай мелодыі, удала. Там, дзе няма гэтай жыватворчай крыніцы, — часцей за ўсё мы сустракаем штамп. Гэтая вельмі правільная думка таксама не сустрэла падтрымкі з боку удзельнікаў пленума.

А імяна на гэтым пленуме, які адбыўся напярэднімі дзямі беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве, асабліва

востра павінны былі стаць пытанні народнасці, майстэрства. Імяна павінны былі стаць пытанні народнасці, майстэрства. Імяна павінны былі стаць пытанні народнасці, майстэрства. Імяна павінны былі стаць пытанні народнасці, майстэрства.

Пленум праслухаў некалькі новых песень, прызначаных для дэкаднага рэпертуара Дзяржаўнага хора і Дзяржаўнага народнага хора. Але і гэтыя нешматлікія на колькасці песні, якія след не былі абмеркаваны. Песенных твораў у беларускіх кампазітараў было б значна больш, калі б праўдзіна Саюза перад скліканнем пленума арганізавала кампазітараў на пісанне новых песень для дэкадных канцэртаў. У свой час былі вызначаны кампазітары і паэты, на якіх было ўкладзены пачэсны абавязак напісаць новыя песні да дэкадаў. Праўдзіна Саюза кампазітараў і праўдзіна Саюза пісьменнікаў павінны гэтаму важнейшаму справу на поўны самарытасць. А некаторыя кампазітары і паэты безадказна паставіліся да сумеснай работы, не працавалі над песнямі.

Такім чынам, важнейшая задача беларускіх кампазітараў — напісанне новых цікавых песень да дэкадаў, засталася на сутнасці невырашанай.

У чым жа справа? Справа, відаць, у тым, што ў Саюзе кампазітараў паранейшаму не ў пашане песня, адсутнічае крытыка і самакрытыка.

У асяродкі кампазітараў вельмі хваляна, не шкадуючы самых пышных эпітэтаў, займаюцца ўхваляцтвам асобных твораў і ў такой-жа меры нехвотна гавораць аб іх недахопах. Прычынай крытыка расцвятаеца некаторымі кампазітарамі, якія выпад супраць яго асобы.

Наогул сярод кампазітараў ёсць індывідуальны прыніжаны значэнне крытычнага слоўна па пад тым выглядам, што нібыта няма «высока аўтарытэтных» крытыкаў, якім можна было б безапавялічна верыць. Гэтая думка зусім адкрыта выказвалася на партыйным сходзе кампазітараў, які адбыўся ў час пленума.

Правільна, што наша музычная крытыка далёка яшчэ не на высокім узроўні. Але гэта не азначае, што трэба кацаць, пакуль прыдзе «аўтарытэтных» крытыкаў, якім творы кожнага на заслугах. Такія пазіцыя нічога агульнага не мае з сапраўдным развіццём крытыкі. Музыкальная крытыка трэба выходзіць у свеце і, у першую чаргу, крытыкай вельмі важна самай кампазітарам. Для гэтага трэба голыя ўзброеныя партыйнай прычынаваасці і грамадзянскай мужнасцю, каб смела гаварыць аб памылках і недахопах сваіх таварышаў, а таксама смела і шчыра прыводзіць свае памылкі. Таму б значна лепш прыводзіць і музыкальнаўчае секцыя саюза, якая амаль спыніла сваё існаванне з тае прычыны, што ў ёй нібыта няма высокіх «аўтарытэтаў». Праўдзіна Саюза нічога не зробіла, каб актывізаваць работу музыкальнаўчых секцыяў і зрабіць яе сапраўдным цэнтрам крытычнай думкі.

«Памылкова думка», — гаварыў у сваім дакладзе на XIX з'ездзе партыі Г. М. Малеўка, — што крытыка з'явіцца сама развіццём сама па сабе, у парадку самадзейнасці. А ў Саюзе кампазітараў крытыка пущана на самадзейнасць. Больш таго: пагарда да крытыкі з боку асобных кампазітараў з'яўляецца не чым іншым, як замаскіраваным заціскам яе.

А без крытыкі і самакрытыкі няма чаго і думаць аб далейшых поспехах у творчасці беларускіх кампазітараў.

Кангрэс народаў у абарону міру

Больш гудзі ў сталіцы Аўстрыі — Вене, у палацы Канцэртаў праходзіць Кангрэс народаў у абарону міру. З яго трыбуны на ўвесь свет гучаць словы прамоўцаў, у якіх знаходзіць сваё выражэнне непакіснае воля ўсяго прарасвітага чалавечтва сарваць планы падпальшчыцкай новай вайны, адстаць мір для ўсіх простых людзей свету.

Каб выказаць волю сваіх народаў, многім удзельнікам Кангрэса прыйшлося перасекчы маперыкі і акіяны, давацца рызыкаваць сваім становішчам, работай, а часам і самім жыццём.

Гасцініца і прыязна сустрэла дэлегатаў працоўнай Аўстрыі. На канферэнцыі прадстаўнікоў 547 аўстрыйскіх фабрык і заводаў, якая адбылася ў горадзе Літцы, прынята такая рэзалюцыя: «Мы рудзімся, што сталіца нашай краіны абрана месцам правядзення Кангрэса народаў у абарону міру, дружбы і ўзаемаўважання. Нахай-жа гэтая сустрэча прынясе ўсяму чалавечтву і нам, аўстрыйцам, трымамі і праддатымі мір».

У ходзе падрыхтоўкі да Кангрэса рэзка вызначыліся два лагеры — лагер абаронцаў міру і лагер яго ворагаў, выявілася сапраўдны супрацьпаставілі ўрады і дзяржаўных дзячоў у адносінах да самага надобнага пытання жыцця народаў. Перад усім светам выкрылі сябе як лютыя ворагі міру і праграе правіліцы Заўчаных Штатаў Амерыкі і іх прыслужнікі ў маршалізаваных краінах. Перад усім чалавечтвам прадмантравалі сваю міралюбівую пайтыку як прыяцелі і абаронцы дружбы паміж народамі ўрады Саюза і краін народнай дэмакратыі.

12 снежня к часу адкрыцця Кангрэса ў палацы Канцэртаў сабралася каля двух тысяч дэлегатаў ад ста краін свету. Сярод іх — людзі розных паяў і моваў, розных прафесій і спецыяльнасцей. Усіх іх аб'ядноўвае адно жаданне — захаванне міру. На Кангрэсе прысутнічаюць сыны герцагаў Карэй і англійскія гарнякі, уральскія сталавары і зборшчыкі баваўны ў Іране, вуальніцы Чэхаславакіі і работнікі літаратуры і мастацтва Беларусі, кубанскія хлебаробы і салдаты В'етнама, філіпінскія сялянскія і докеры Францыі — людзі добрай волі, якія хочунь міру і спакою на зямлі.

Пачаў з вядомымі дзеячамі міжнароднага руху прыхільнікаў міру, дэлегатамі Міжнароднай Сталінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі» — Фразыікам Жолю-Кюры, Х'юлетам Джонсанам, Монікай Фелтан, Эрнберта Кара, Го Мо Жо, Анній Зегер і другімі — у зале пасаджанні знаходзіцца сотні дэлегатаў, якія радней не прымыкалі да руху прыхільнікаў міру. Яны і другія людзі добрай волі, іх прывяла на Кангрэс трывога за лёс чалавечтву, імяненне прадухіліць троную суцэствую вайну. Сярод прысутных: французскія пісьменнікі Жан-Поль Сартр і Анры Базан, былы старшыня вярхоўнага суду Гватэмалы адвакат Крус Франко, дэпутат пайлоўскага парламента Бандарнайка, вядомы магэматычны прафесар універсітэта ў Монтэвідэо Масера, хрысціянскі сацыяліст,

рэдактар швейцарскай газеты «Цейтунгс» д-р Крамер, віцэ паслядоўні Гандзі з Індыі В. Шах, індыйскі эканаміст Кумара, генеральны сакратар сацыялістычнай партыі Катумбі Рафаэль Мендоса і многія другія. На Кангрэсе прысутнічаюць таксама прадстаўнікі рэспубліканскай арганізацыі: Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, Міжнароднай жапочай лігі барацьбы за мір і свабоду, Міжнароднага саюза абароны дзяцей, Суцэствай Федэрацыі прафсаюзаў, Суцэствай Федэрацыі дэмакратычнай моладзі і інш.

З уступнымі словамі аб задачах Кангрэса народаў у абарону міру выступіў старшыня Суцэствай Савета Міру прафесар Жолю-Кюры. Яго павучанне на трыбуну сустрэкаецца бурнымі доўга не змаўкаючымі аплачыванымі ўсіх залы.

Расказаўшы аб вялікай падрыхтоўчай рабоце ва ўсіх краінах на скліканні Кангрэса, Жолю-Кюры перайшоў да характарыстыкі міжнароднага становішча. Ён указаў, што ў сучасны момант паміж рознымі дзяржавамі існуюць больш аб менш сур'ёзныя супярэчнасці і што нельга адмаўляцца ад вырашэння гэтых праблем шляхам перагавораў, мірным шляхам. Для таго, каб забяспечыць гэта мірнае суіснаванне, гаворыць прамоўца, мы павінны знайсці сродкі для пераходу ад стану краінага напружання, у якім мы знаходзімся і які характарызуецца трыма вайнамі, гонкай узброеннасці і атмасферай халоднай вайны — да стану разрадка напружання. Перш за ўсё трэба дабіцца забароны зброі масавага знішчэння і ўстаўлення кантролю над ажыццяўленнем гэтай забароны.

Жолю-Кюры заклікаў усіх вучоных амагацца за тое, каб навука служыла мэтам шчасця людзей, а не іх знішчэнню. Вучоным павінны быць у першых рыхах тых, хто змагаецца за забарону зброі масавага знішчэння. Прамоўца заклікаў да барацьбы за спыненне гонкі ўзброеннасці.

У заключэнне Жолю-Кюры, звяртаючыся да дэлегатаў Кангрэса, сказаў: Мы ўваўважаныя народамі і маем права выражаць перад урадам імяненне народаў да міру. Мы павінны адказаць справам, справам міру на тым надзеі, якія ўскладаюцца на нас. Мы ведаем, якая пагроза знішчэння нависла над усім чалавечтвам, але ад гэтага наша воля да барацьбы за мір не аслабляецца, а, наадварот, умацоўваецца.

Пасля выступлення Жолю-Кюры была адкрыта паліярэдная дыскусія па рэгламенту і парадку дня Кангрэса. Першымі выступілі краўдзі дэлегаты Індыі д-р Кічлу, донугат італьянскага парламента Таранова. Яны выказалі думку аб неабходнасці паспешна агураваць усім народам свету сваё адзінства ў барацьбе за мір.

У заключэнне паліярэднай дыскусіі выступіў французскі пісьменнік Жан-Поль Сартр. Нахрэсліўшы напружанасць міжнароднага становішча, ён сказаў: Новае і выдатнае на гэтым Кангрэсе заключаецца ў тым, што ён аб'ядноўвае людзей — не дыпламатаў, не спецыялістаў, не міністраў, але людзей ўсіх пераходнасцяў, усіх сацыяў.

Вялікае наступленне на балоты

Весела грукочуць трактары. Са скрыгатам ураджаецца ў багні канавакапальнік, хлопчачы вада, на паверхню выкідаюцца кусты нізкарослага алейніку, лэзы. Паволі, але ўзбулена рухаецца наперад машына. І тут-жа ўслед за ёю прасціраецца роўнін, нібы істужка, канал, па якому цячэ іржавае балотная вада. У многіх раёнах Палесся прадуцьшыя валер канавакапальнікі, экскаватары, трактары, плугі для выкарыстання хмызняк і іншых машын. Першапачаткова айнавая савецкая тэхніка пайшла ў рашучае наступленне на балоты.

Каб паспяхова ажыццявіць рашэнні XIX з'езда партыі аб пераўтварэнні Палескай нізіны, патрэбна прасвесці вялікую даследчую работу. У рэспубліцы гэтай работай займаюцца многія навукова-даследчыя ўстанова на чале з Акадэміяй навук БССР. Актыўны ўдзел прымаюць вучоныя Украіны і Ленінграда. Разам з вучонымі Беларусі летам 1952 года яны выяжджалі ў экспедыцыі: па вывучэнню глебы, раслінага пакрыва балот Палесся. На аснове матэрыялаў экспедыцыі складаецца глебава-меліярацыйная карта Палескай нізіны і культур-тэхнічная карта. Прыступлена да складання агра-меліярацыйнай карты Палесся. Закончаныя работы над картай тыпаў балот. Распаўсюджваецца практ агульнай схемі асушэння і асваення балот Палескай нізіны.

Вядуцца работы над вывучэннем пытанняў, звязаных з найлепшым асваеннем балот і забалочаных зямель. Інстытут меліярацыі, воднай і балотнай гаспадаркі распрацоўвае пытанні паскоранага залужэння асушаных зямель з мэтай стварэння высокапрадукцыйных лугоў, выкарыстання тарфа

нікаў пад асобныя культуры (канопі, зернавыя), асушэння і сельскагаспадарчага выкарыстання дробных балотных масіваў і рад іншых.

Наступленне на балоты прымае цяпер сапраўды шырокі масавы характар. За апошнія два гады на Беларусі створана 15 машына-меліярацыйных станцыяў і 200 машына-меліярацыйных атрадаў пры МТС. Гэта дазволіла асушыць у 1952 годзе дзясяткі тысяч гектараў балот.

У некаторых раёнах рэспублікі плошча асушаных балот і забалочаных зямель у 1951 годзе ў параўнанні з 1940 годам павялічылася ў тры разы.

У рэспубліцы ёсць нямала машына-меліярацыйных атрадаў, якія значна перавыкавалі планы асушэння балот. Машына-меліярацыйныя атрады пры Сінгаўскай МТС Мінскай вобласці перавыканалі план больш чым у тры разы, Бялыніцкай МТС Магілёўскай вобласці — на 178 працэнтаў, Стараларожскай МТС Баўруйскай вобласці — на 257 працэнтаў.

Меліярацыйныя работы не спыняюцца і цяпер, у зімовы час. Добра працуюць экскаватары Васілевічкі, Іванавічкі, Даманавічкі меліярацыйных станцыяў. Многія экскаватары істэматычна выкашчваюцца па дзве-тры нормы за змену.

Зьмяняецца вядзеная мара беларускага народа. Воляй Комуністычнай партыі Саюза, мудрага правадара таварыша Сталіна на неабсяжных прасторах Палескай нізіны рэарганізацыя вялікія работы па асушэнні і асваенню мільёнаў гектараў балот і забалочаных зямель.

Сартр заявіў, што народы перапананы, што мір, якога яны жадаюць, гэта дабро. Але мы жадзем не ўсякага міру, сказаў ён, і, у прыватнасці, мы не жадзем міру, устаноўленага пры дамозе тэрору. Наш рэакцыйны друк, каментыруючы гэтымі дзямі выпрабаванне англійскай атамнай бомбы, усклікаў: «Ішчэ адна бомба; справа міру ідзе ўперад». Калі мы чым гэта, то разумеем, што наш першы абавязак — падняць слова «мір» з тэры, у якую яго кінулі, і ачысціць яго. Не, мір не можа быць заснаваны ні на тэроры, ні на знявазе, ні на рабстве.

На прапанове дэпутата бельгійскага парламента сацыялістыкі Ізабелы Блэм Кангрэс адвердзіў наступныя пытанні да абмеркавання: аб намяннай незалежнасці і бяспецы народаў; аб спыненні вайны, якія вядуцца ў сучасны момант, і ў першую чаргу аб спыненні вайны ў Карэй; аб неабходнасці паслаблення міжнароднага напружання.

Ахві за другім павучаннем на трыбуну прадстаўнікі народаў свету. Выступіўшы вядомы грамадскі дзеяч Кітая Сун Цзін-лін, былы райкампілер Германіі Іозеф Вірт, генеральны сакратар прафсаюза рабочых табачнай прамысловасці Англіі лейбарыст Персі Белчэр, індыйскі эканаміст Кумара.

З якой прамавай выступіў цэлаа сустрэты ўсімі прысутнымі савецкім пісьменнікам Ілья Эрэбург.

Вялікія рэкі, гаворыць прамоўца, пачынаюцца неспрыметна, як маленькія ручаі; яны растуць, пашыраюцца, да іх спынаюцца сотні іншых рэк і ручаёў; і вялікія рэкі пераскачваюць маперыкі, алуцаюць краіны, мяняюць жыццё мільёнаў людзей. Рух за мір пачаўся ў глыбіні абурэнных сэрцаў, ён хутка разросся, перасек наш век, звязаў народы. Такага руху яшчэ не ведала гісторыя... Мы шчаслівыя сустрэцца тут не толькі з азідаўцамі і прывіцелямі, але і з прадстаўнікамі іншых партый, іншых напрамкаў, іншых светлаглядаў. Мы хочам дагаварыцца з імі аб тым, як розным людзям і розным народам праціць мірна на адной зямлі, які выраставаць усе гароды, усіх дзяцей, усе мары ад палатку, ад атамных ці вядарных бомб, ад пакарышчаль, слёз, крыві.

Ад імя савецкіх дэлегатаў, гаворыць Эрэбург, я прапаную высокаму Кангрэсу пацвердзіць неад'емнае права ўсіх народаў на нацыянальнае незалежнасць, на права жыць па-свойму, не падначальваючыся чужой указцы.

З напружанай увагай дэлегаты выслухалі прамову прадстаўніка герцага Карэй Кін Ён Сун, якая расказала аб горы і пакутах карэйскіх маляраў і жонкаў, аб герцагаў барацьбы ўсяго карэйскага народа за свабоду і незалежнасць. Кін Ён Сун расказала пра трагічны лёс карэйскай маці, дзіця якой забілі амерыканскія салдаты. Яны выразалі ў мёртвага дзіцяці вочы і прымушлі маці з'есці іх. Нашчасная жанчына кінула на вылюдкаў і была забіта.

Прафесар афіскага ўніверсітэта Кюліс

зачытаў прывітанне Кангрэсу ад 400 прыватных да смерці грэчаскіх патрыётаў, якія знаходзіцца на востраве Корфу. У п'есме гаворыцца: Наша месца на Кангрэсе народў у абарону міру не застаецца пустым. Калі сены нявінсты перагараджаюць нам шлях, мы возьмем у рукі белыя галубы і пусцім іх, каб яны паяцелі да нашага Кангрэса і агуль па ўсяму свету. Мы чакаем, што яны прынесуць нам пасланне ад вас, Мільёны юных і гарачых сэрцаў аб'ядналіся пад неперажымым сцягам барацьбы за мір.

Волю сваіх народаў адставаць справу міру выказалі ў сваіх выступленнях філіпінскі дэлегат Мануэл Крус і другія.

Затым пачалося абмеркаванне другога пытання — аб спыненні вайны, якія вядуцца ў сучасны момант. З прамовамі па гэтым пытанню выступілі кітайскі дэлегат Го Мо Жо, карэйскі прадстаўнік Хан Сер Ян, англійскі дэлегатка Моніка Фелтан, дэлегат ЗША Джорж Хэйбурт, канадскі салдат Іван Дамшар, савецкі пісьменнік А. Е. Карнейчук і другія.

Я не магу гаварыць спакойна аб тым, што зараз адбываецца ў маёй краіне, заяўляе дэлегат Карэй Хан Сер Ян... Хто ведае, можа ў гэтую раніцу сваякі і блізкія кагосяці з нас апыкаваць блізкім нам людзей, загінуўшых у гэтую ноч.

Наш народ, які панёс нечуваннае ахвяры, паказаў усяму свету сваю мужнасць і сваю волю да міру. Мы ні ў кога не працім, каб не зброірае праціць атмасцы, але мы патрабуем міру ў імя абароны прычынаў гуманнасці, у імя абароны жанчын і дзяцей, у імя спынення варварскага знішчэння мірнага насельніцтва, у імя інтарэсаў сваёй краіны і, адначасова, інтарэсаў ўсяго чалавечтву, для якога з'яўляецца патрабай той пакар багатаснай вайны, які тарыць у нашай краіне.

Нахай кожны, хто не хоча, каб пакар новай вайны перакінуўся ў яго краіну, зробіць усё, каб патушыць пакар вайны ў Карэй.

Пасля заканчэння прамоў Хан Сер Ян доўга не змаўкае азвацца, якая гучыць як сімвал салідарнасці ўсіх прысутных з герцагам народам Карэй.

Сярод выступаўшых на пасаджанні Кангрэса — дэлегат Сірыі Ахмед Касар, Бразіліі — Валдаміно Лобэ, французскі свашчэзнік Рольон, уругвайскі пісьменнік і журналіст Сарандэ Кабрэра, дэлегат Літвы Доўліс.

Цэлаа сустрэта было выступленне савецкага кінарэжысёра С. Герасімава, які пахрэсліў важнае значэнне расшырэння культурнай сувязі паміж народам і ўмацавання міру. Прамоўца расказаў аб бурным развіцці культуры ў Саюзам Саюзе, аб цікавасці савецкага народа да замежнай літаратуры і мастацтва.

Кангрэс працягвае работу.

У Інстытуце эканомікі Акадэміі навук БССР

Выход у свет геніяльнай працы таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР» паставіў перад супрацоўнікамі Інстытута эканомікі новыя адказныя задачы. У план навукова-даследчай работы на 1953 год уключаюцца дзве тэмы, неспарэд на звязаныя з працай таварыша Сталіна: аб павышэнні калгаснай уласнасці да ўзроўня агульнанароднай уласнасці і аб нацыянальным даходзе ў Саюзам Саюзе.

Дзямі ў Інстытуце было праведзена пашыранае паседжанне вучонага савета, прысвечанае працы таварыша Сталіна. З дакладам на тэму «Таварыш Сталін аб характары эканамічных законаў сацыялізма» выступіў кандыдат эканамічных навук Г. Кавалевскі. Прафесар Я. Ракаў зрабіў

даклад аб асноўным эканамічным законе сацыялізма.

Значнае месца ў рабоце Інстытута ў новым годзе зойме распрацоўка раду эканамічных пытанняў, звязаных з пераўтварэннем Палескай нізіны.

Інстытут рыхтуе манаграфію «Эканамічная геаграфія БССР». Сектар эканамічнай прамысловасці працуе над тэмай аб эканомічных тарыфных прадпрыемстваў рэспублікі. Закончана калектыўная праца супрацоўнікаў інстытутаў эканомікі і сацыялістычнай сельскай гаспадаркі аб перспектывам планавання і ўвядзення правільных травапольных савезавотаў у калгасы Беларусі. Сектар эканамічнай прамысловасці выкававаў важную тэму аб кааперываванні прамысловасці рэспублікі.

30 год паштальнёнам

Па адной з вуліц Дзяржынска паспешна кроцьчы стары, але рукавы чалавек з тоўстай паштовай сумкай. Ён падыходзіць да дому рабочага Іосіфа Міхайлавіча Жывіцкага. Даўно чакае Жывіцкі п'есма ад сына, які ахоўвае граніцу на ўсходзе. Паштальнік спынаецца хутчэй прынесці доўгачакаваную вестку.

І ў дождж і ў завею Антон Іванавіч Ключка к 8-мі гадзінам раніцы ўжо на пошце. А праз поўгадзіну яго можна ўбачыць на вуліцах імя Варшавыла, Першмайскай, імя Карла Маркса і інш.

Пісем не больш дзсятка. А толькі газет 400 экзэмпляраў, 30 часопісаў, дзямі п'есмаў, 30 год працуе Антон Іванавіч. За дзямі дзямі Антон Іванавіч Ключка к 8-мі гадзінам раніцы ўжо на пошце. А праз поўгадзіну яго можна ўбачыць на вуліцах імя Варшавыла, Першмайскай, імя Карла Маркса і інш.

Карціна мастакоў С. Лі і В. Цвіркi «З думай аб народзе». Фотарэпрадукцыя І. Салавейчыка.

Акторы і ролі

Вобраз правадыра

З усіх задач, якія калі-небудзь паўставаў перад дзеячамі савецкага тэатральнага мастацтва, самай адказнай і ганаровай з'яўляецца стварэнне вобразаў правадыроў сацыялістычнай рэвалюцыі — Леніна і Сталіна.

Мастры мастацтва Савецкай Беларусі ўнеслі свой уклад у вырашэнне гэтай вялікай задачы, аб чым сведчаць спектаклі «Чапаев з ружом» і «Незабыўны 1919-ты», пастаўленыя ў тэатры імя Я. Коласа. Асабліва ўдалымі былі выступленні П. Малчанова ў ролі Леніна.

Тэатр імя Я. Купалы паказаў спектакль «Кастрычнік» (рэжысёр І. Суданов), у якім усвободзілі вобразы Леніна (арт. П. Малчанав) і Сталіна (арт. Б. Платонаў). З усіх спроб, якія мелі месца ў тэатрах Беларусі стварыць вобраз Я. Сталіна, работа Б. Платонава заслугоўвае найбольшай увагі, таму што арыст быў бліжэй да іншых падыходаў да моты.

У К. Маркса і Ф. Энгельса ёсць цікавае выказванне, якое можа служыць ключом да ўвасаблення ў драматургіі і на сцэне вобразаў правадыроў. Маркс і Энгельс пішуць: «Было-б вельмі пажадана, каб людзі, якія стаяць на чале партыі руху... былі, нарэшце, адлюстраваны сурова: рэбрыгантэўскімі фарбамі на ўсёй сваёй жыццёвай іржасці. Усе існуючыя апісанні шкідлівыя не маючы гэтага асоб у іх рэальным выглядзе, а толькі ў афіцыйным выглядзе з катрумі на нагах і з арэолам вакол галавы. У гэтых пераўтварэннях рафаэляўскіх партрэтаў прадае ўра прадзвіж аднастравання» (Маркс і Энгельс, т. VIII, стар. 293).

Патрабаванне паказаць дзеячоў партыі «ва ўсёй жыццёвай іржасці», «у іх рэальным выглядзе» з'яўляецца важнейшым патрабаваннем пры стварэнні вобразаў правадыроў. Як-бы дакладна актор ні адлюстравваў знешнія і нават унутраныя асаблівасці правадыра, вобраз толькі тады стане жыццёва пераканальным, калі ён будзе раскрывацца ў вайкіх падзеях і справах, што робяць уплыў на лёс народа.

У п'есе і спектаклі «Кастрычнік» І. В. Сталін паказаны ў самы адказны гістарычны момант — у час падрыхтоўкі і правядзення камуністычнага перавароту — падзеі сусветнага значэння.

Б. Платонаў многа стварыў на сцэне вобразаў сорадзіц людзей. Гэта аблегчыла яму работу над вобразам І. В. Сталіна, бо ў вобразе нашага вялікага правадыра ўвасаблены лепшыя рысы і якасці перадаўчых савецкіх людзей.

Б. Платонаў паказавае глыбокую веру правадыра ў сваю справу, веру ў аеміную частку перамогі камунізма. Ён паказавае жалеўную волю І. Сталіна да перамогі над ворагамі рэвалюцыі, сілу сталінскай логікі і сталінскага прадабачання, умовне аргументавана ў самай складанай абстаноўцы і хутка знаходзіць неабходнае рашэнне.

Актор вельмі стрыманы і лаканічны ў перадачах знешніх рыс характару правадыра. Гэта дапамагае Б. Платонаву сканцэнтравана ўвагу глядача на вайкіх рэвалюцыйных падзеях, якімі разам з Леніным кіраваў таварыш Сталін.

І. В. Сталін у спектаклі паказаны ў момант сустрэчы з Леніным на Фінляндскім вакзале, у рэдакцыі газеты «Правда», у час VI з'езда партыі, у час паўстання і інш.

Рэдакцыя газеты «Правда». Да Сталіна прыходзіць франтавік. Яны разгаворваюць аб вострых саадат, якія не хочучь пайраць за памешчыкаў і кашталістаў. Б. Платонаў перадае глыбокую зацікаўленасць Сталіна, які ўважліва слухае гасця і адзначае становішча на фронце. Прыходзіць здраднік Варанкоў. Ён спрабуе гаварыць, што Расія не падрыхтавана да сацыялістычнай рэвалюцыі. Сталін, які толькі што цёпла і сардэчна размаўляў з франтавікамі, з гневам і нянавісцю абрушваецца на здрадніка і правакатара. Актор паказвае вайкую ўнутраную палыманасць таварыша Сталіна, темперамент, непрымірымасць да палітычных праціўнікаў партыі.

Ва ўсіх сітуацыях, дзе дзейнічаюць правадыры рэвалюцыі, Б. Платонаў выяўляе пачуццё глыбокай дружбы і любові Сталіна да Леніна. Паводле рашэння ЦК партыі Ленін пакідае Петраград. Сталін развітваецца з Леніным. Доўгімі позіркам, поўным блізкай адданасці і любові да свайго настаўніка, Сталін праводзіць Леніна. Невялікая і нешматсловавая гэтая сцэна, але Б. Платонаў укладае ў яе столькі пачуцця, што сіла дружбы двух вялікіх правадыроў асабліва глыбока хваляе глядача.

Нельга сказаць, што Б. Платонаў ўдалося дасягнуць поўнага партрэтнага падобства са знешнім вобразам правадыра, але праўдзівае раскрыццё вобраза аздавае гэты нелахот. Актор знайшоў многа ўласцівых Сталіну інтанацыйных адценняў, якія добра перадаюць яго стрыманасць.

Мя дадзены ад думкі, што Б. Платонаў дасягнуў усёго магчымага ў сцэнічным увасабленні вобраза Сталіна.

Імкнуўся выявіць унутраную стрыманасць, сабранасць, веліч правадыра, актор не заўсёды яшчэ знаходзіць сцэнічна правільнае знешняе выражэнне гэтаму. У асобных месцах успрымаецца вобраз перашкаджае некаторае сухасць, прамернае падкрэсліванне жастаў, манеры трымацца і гаварыць. Б. Платонаў неабходна прадоўжаць работу над удасканаленнем стварэння ім вобраза, скарыстаўшы значны дасягненні савецкага мастацтва ў гэтай галіне. Толькі крэпкая далейшая работа дапаможа актору яшчэ ярчэй раскрыць вобраз вялікага правадыра і, разам з тым, простага чалавека.

Уа. НЯФЕД.

Пачэсны абавязак кампазітараў і паэтаў

Два месяцы засталася да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. За гэты вельмі кароткі тэрмін беларускія кампазітары і супрацоўніцтва з паэтамі трэба напісаць рад твораў розных жанраў. Дзюноўна ўвага павінна быць зараз накіравана на стварэнне песень для заключна-інтэрпрэтар дэкады.

Ардыстронічнымі творами тыпу ўрачы-справадзіц працуюць кампазітары Я. Цікоці (для сімфанічнага), К. Камінскі (для народнага ардыра Камінскага ўжо даду аркестру).

Бягцароў піша новую п'есу «Віцебск». Яна павінна быць творам у драматычна-эпічным жанры.

Многія кампазітары неадрававаўна марудзіць з работай над дэкаднымі творами і тым самым затрымліваюць падрыхтоўку канцэртных калектываў. Зараз, як ніколі, гэтым кампазітар павінен усведамляць абавязковую адказнасць за паспяховае стварэнне дэкады.

танцавальнай групы заключнага канцэрта піша П. Пахавяраў.

Над песняй аб Мінску для народнага хора працуюць кампазітар Уа. Алоўнікаў і паэт К. Кірэнка.

Цэнтральнай задачай нашых кампазітараў і паэтаў застаецца стварэнне «Прывітаньняў і песні Маскве» і заключнай песні для зводнага хора. Справа напісання гэтых песень павінна стаць прадмегам спабодніцтва кампазітараў і паэтаў.

Новыя рамансы і песні трэба напісаць для саістаў. Тое, што ўжо робіцца ў гэтым жанры, не можа нас задаволіць.

Найбольшыя цяжкасці для развучвання прадастаўляюць творы для зводнага хора, таму трэба сканцэнтравана ўвагу кампазітараў і паэтаў на заканчэнні гэтых твораў (песні аб Сталіне, аб Маскве, заключнай песні).

Многія кампазітары неадрававаўна марудзіць з работай над дэкаднымі творами і тым самым затрымліваюць падрыхтоўку канцэртных калектываў. Зараз, як ніколі, гэтым кампазітар павінен усведамляць абавязковую адказнасць за паспяховае стварэнне дэкады.

Я. ШКОЦКІ, сааўдзельнік дэкады Беларускай БССР.

У АБЛАСЦЯХ І РАЁНАХ

УЗРОСШАЕ МАЙСТЭРСТВА

Падрыхтоўка майстроў прыкладнага выдвечнага мастацтва Маладзечанскай вобласці да дэкады пачалася з самага пачатку 1952 года. Аblasны Дом народнай творчасці правёў тры семінары з самадзейнымі майстрамі, у час якіх абмяркоўваліся работы мастакоў, вышывальшчыц, рэзчыкаў па дрэву, даваліся ім кансультацыі.

Для павышэння сваёй кваліфікацыі самадзейныя майстры выязджалі на экскурсію ў Мінск, дзе наведалі карцінную галерэю, музей Айчынай вайны, музей Я. Купалы. Мастацкія майстры. Усё гэта дапамагло лепш падрыхтавацца да абласной выставкі, якая праходзіла ў Маладзечна з 3 па 7 снежня ў памяшканні гарадскога Дома культуры.

На выставку было прадастаўлена каля 500 экспанатаў народнай творчасці. Тут былі работы самадзейных мастакоў, рэзчыкаў па дрэву, ікрустатараў, ткачых, вышывальшчыц, скульптараў.

Цікавыя тэматычныя работы стварыла тав. Кузняцова (г. Маладзечна), якая вышыла партрэт таварыша Сталіна, карціну «Ленін у Разліве» і інш. Львова (Паставы) вышыла «Ордэн Перамогі» і «Красную плочу».

Вучынай Астроўскай уаала зроблена аплікацыя плаката «Пракляцце падлашчыцкім вайнам», а таксама вышыла «За камунізм», «Дзякуй вялікаму Сталіну», «Жывіце Радзіме на славу», ілюстрацыі да казак і рад іншых работ.

На выставку былі таксама паказаны карціны самадзейных мастакоў Г. Сямёнава (Мядзель) «Першы снап» і «Вялікі будоўлі камунізма», М. Баравога (Свір) «Уборка сена перад навалынай» і «Зіма». Работніца арцелі «Харчавік» (г. Іце) Е. Волкава намалевала карціну будоўлі электрастанцыі Жэмсеслаў у Іці.

Заслугоўвае ўвагі на выставку разьба па дрэву «Народныя месцішчы» сталара І. Альшэўскага. Гэтая работа з'яўляецца крокам уперад у творчасці маладога рэзчыка. Яго работа — партрэт Я. Купалы набыты для музея Я. Купалы ў Мінску.

Правядзенне абласной выставкі выявіла многа маладых мастакоў, скульптараў, рэзчыкаў па дрэву. Выставка паказала новы рост прафесійнага майстэрства нашых самадзейных мастакоў.

Каля 80 работ адабрана для рэспубліканскай выставкі ў Мінску.

О. ДЫГАЛА.

АГЛЯДЫ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

У Магілёўскай вобласці адбыліся гарадскія і раённыя агляды мастацкай самадзейнасці, прысвечаныя дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

У аглядае самадзейнасці Магілёва прымае ўдзел больш 55 гурткоў.

Выступленне калектыва вбуктовай фабрыкі «Першае мая» паказала ўзросшае майстэрства выканаўцаў. Асаблівым поспехам карыстаўся танцавальны гурток, які на-майстэрску выканаў народныя танцы.

З разнастайнай праграмай выступіў калектыв мастацкай самадзейнасці рэспубліканскага культурна-асветліцкага імя Крупскай. Кіраўнік харавога гуртка вучыліца С. Карачаў напісаў музыку на творы беларускіх паэтаў.

Агляда самадзейнасці адбыўся ў Шклоўскім, Быхаўскім, Чэркаўскім і другіх раёнах вобласці.

В. МАТЭВУШАГ.

Карціна мастака І. Давідовіча «Збор подпісаў за мір у Францыі». Фотарэпрадукцыя І. Салавейчыка.

НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ ПАЛЕССЯ

У Мазыры адкрыта чвэртая абласная выстаўка народнай творчасці, на якой экспаніруецца 250 работ.

Настаўнікам Нараўлянскай сярэдняй школы Ю. Тукаваным выкананы плакат «Слава вялікаму зодчому камунізма». Дэманструюцца работы А. Мельніна — барэльф Леніна і Сталіна, «Знатныя землякі» (Герой Сацыялістычнай Працы Кухарава, Мятлушка, Шкурко), Т. Лоеўскі (Калінкавічы) з'яўляваў карціну «Асушка балот на Палессі».

Т.Т. Курганав, Нікулін і другія ікрустатараў партреты В. Маякоўскага і А. М. Горкага. Шырока паказана прыкладнае мастацтва — ткацтва, вышыўка, карункі, аплікацыі, прыгожыя даматкавыя дыяны, абрусы, ручнікі, вытанкія калгаснічкі Даманавіцкага, Тураўскага, Камаранскага і Жыткавіцкага раёнаў.

Больш 50 экспанатаў адабрана на рэспубліканскую выставку народнай творчасці ў Мінску.

(Наш кар.)

З НОВЫМ РЭПЕРТУАРАМ

З поспехам паказвае драматычны калектыв Жыткавіцкага раённага Дома культуры ў калгасах «Завет Леніна», «Большавік», імя Куйбышава і другіх п'есы «Пянонь жаваранкі», «Два капітаны» і «Канстанцін Заславаў».

Да новага года драматычны калектыв значна абнавіў свой рэпертуар. У раённым Доме культуры будуць паказаны п'есы «У імя міру», «Грамадзянскі крыж», «Рассіданне гняздо».

С. ТАТАРЧУК.

ТАЛЕНАВІТЫЯ ХОРЫ

На працягу двух дзён у Тураве праходзіў агляд мастацкай самадзейнасці, прысвечаны дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва.

Гучыць песня «Сталін — родны бацька наш». На сцэне — хор калгаса «Праца». Усяго адзін год існуе гэты калектыв, але за кароткі час ён творча вырас, у яго ўдзельнічаюць таленавітыя моладзі. Кіруе калектывам заахвочнік калгаса «Ха. Камышнік». Яна многа працуе з удзельнікамі калектыва над павышэннем іх майстэрства. Хор добра выканаў песні «Дарожнік», «А у нашым сядзе свадзьба будзе», частушкі аб калгаснай вёсцы. Аднак нельга не адзначыць, што ў яго рэпертуары мала песень савецкіх кампазітараў на сучасныя тэмы. Работнікі культурнага гнязда не аказваюць творчай дапамогі маладому калектыву.

Як у мінулагаднім аглядае, так і ў гэтым з вайкімі поспехам прайшлі выступленні харавога калектыва калгаса «Новае жыццё». Яго мастацкі кіраўнік — пачынаючы кампазітар Н. Бяспалаў. У мінулым годзе хор з поспехам выступіў на рэспубліканскім аглядае і заняў другое месца. Песні ў выкананні калектыва часта можна пачуць па радыё з Мінска і Масквы.

За гэты год рэпертуар хора значна ўбагачыўся новымі песнямі. Зараз хор актыўна рыхтуецца да абласнога агляда мастацкай самадзейнасці.

В. БЯЛЯЯ, Ю. ПАЛЯКОУ.

г. Тураў.

Паскорыць выпуск спектакляў

Калектыв тэатра оперы і балета жыве адным жаданнем — як мага лепш падрыхтавацца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве, паказаць дасягненні опернага і балетнага мастацтва рэспублікі за пасляваенны час, пазнаёміць з маладымі таленавітымі спевакамі і танцаарамі, якія выраслі за перыяд пасля першай дэкады.

Гэта можа быць зрэйсшана ў поўнацэнным дэкадным рэпертуары. Але тэатр не меў у сваім рэпертуары ныводнага гатовага беларускага опернага твора для паказу на дэкадзе.

Опера «Кастусь Баліноўскі», прыгледзячыся на безліч музычна-сцэнічных варыянтаў, не была дарававана з улікам патрабаванняў слухача. Не даю належных вынікаў і шматтадовае супрацоўніцтва тэатра з кампазітарамі і лібрэтыстамі ў стварэнні опер «Песня аб ішчасці», «Андрэй Касцюка», «Маша», «Надзежда Дурава». Мастацкае кіраўніцтва тэатра, яго дырэктары і рэжысёры не правялі на працягу мінулых год дастатковай пастойнасці ў рабоце з аўтарамі над новымі операмі.

Быў толькі гатовы адзін спектакль — балет «Князь-воцера», адзначаны Сталінскай прэміяй. Задача напісаць балет на сучасную тэму пакуль што не знайшла свайго ажыццяўлення. Лібрэта «Дзючына з Ветнама» аказалася творча бездапаможным.

Такім чынам, складаючы дэкадны рэпертуар, тэатр у сваім выбары быў абмежаваны невялікай колькасцю арыгінальных спектакляў. Была вырашана паказаць оперу «Дзючына з Палесся», над якой Я. Цікоці з П. Брэмкам і Я. Рамапоначам талі яшчэ толькі пачалі сур'ёзна працаваць, і арыгінальны балет «Князь-воцера».

Меркавалася яшчэ паставіць рускую класічную оперу да дэкады, аднак меркаванне засталася неадрававаўным. Мастак С. Нікалаў марна патраціў час на аскіны да афармлення «Сцягурачкі» і новай аскіны да «Князя Ігара». Гэтыя творы засталіся па-за дэкадным рэпертуарам, а над «Сцягураччай» з'явіўся ўрокі са спевакамі работа не вялася.

У дэкадны рэпертуар была ўключана таксама новая пастаўка тэатра — опера «Страшны двор» С. Манюшы, якая была паказана мінчанам у студзені 1952 года.

Такім чынам, асноўную ўвагу калектыву тэатра павінен быў сканцэнтравана на трох спектаклях. Але прапа і над гэтымі пастаўкамі на працягу года вялася недастаткова арганізавана, без штодзённай увагі з боку мастацкага савета тэатра, без дакладнага графіка музычных урокаў і рэпетыцый. У выніку ўсяго гэтага нават раней пастаўленыя спектаклі «Страшны двор» і «Князь-воцера» яшчэ не здзелены мастацкаму савету дэкады, у той час як тэрміны адачы іх ужо даўно прайшлі.

Кіраўніцтва тэатра далучыла сур'ёзную памылку, калі афармленне спектакля «Страшны двор» рабіла без уліку габарытаў сцэны Вялікага тэатра СССР, дзе маркуе выступленне на сцэне калектыва. І пасля таго, калі былі патрачаны вайкія дэкадныя сродкі, тэатр вымушаны тэрмінова зрабіць новае афармленне па старым аскінах.

Значна дапрадоўваецца пасля выпуску спектакля «Страшны двор». Усяго гэтага года можна было паабгудзіць, калі-б у тэатры была шырока разгорнута творчая крытыка і самакрытыка, калі-б мастацкі савет па-спраўдзана прычынава і смела ўдзельнічаў у рабоце пастаўнавацкай брыгады напярэдні дзень выпуску спектакля.

Больш складанае становішча стварылася са спектаклямі «Князь-воцера» і «Дзючына з Палесся». Спектакль «Князь-воцера» высокая ацэнка савецкай грамадскай і ўрадам і не было патрэбы ў новай музычна-сцэнічнай рэдакцыі твора ў цэлым. Варта было толькі ўдасканаліць асобныя сцэны і вобразы, больш увагі аддаць маладым выканаўцам цэнтральных ролей. Замест гэтага, тэатр беспастаўна зрабіў новую сцэнічную рэдакцыю балета, значна амяніўшы яго мастацкае афармленне. Гэта не падспыла, а наадварот, пагоршыла спектакль, аб чым у свой час наведмалася ў рэспубліканскім друку.

Зусім зраўмела, што такая «новая рэдакцыя» вылікала рэзкае незадавальненне не толькі глядачоў, але і спецыялістаў — кансультантаў дэкады. Так, кансультант А. Арамаў яшчэ ўлетку прапанавалі каронны перапрацоўка спектакля, што азначала, на сутнасці, трэцюю яго рэдакцыю. Варыянты спектакля доўга абмяркоўваліся ў тэатры, і пытанне аб іх спечасова не было вырашана. На працягу многіх месяцаў балетны калектыв не мог весці работы над спектаклем. А пшпер, бадай, ужо і не заставае часу для сур'ёзных даправак, бо калектыв заняты ў спектаклі «Дзючына з Палесся».

Творчы калектыв пачаў працаваць над пастаўкай оперы «Дзючына з Палесся» толькі ў верасні і то не зусім арганізавана, бо да апошніх дзён кампазітар дапісаў музыку, а лібрэтыст дапрацоўваў тэкст лібрэта.

Асабліва здылівае спазненне з афармленнем оперы. Тэатр паставіў перад сабой задачу аформіць спектакль саімаі здыліва маладых мастакоў Білічча, Кудальцова і Пешкура. Аднак дэкадны перыяд не спалучыўся з кваліфікацыяй маладым мастакам. У выніку — іх аскіны не задоводзі патрабаванняў тэатра, і асноўная работа па афармленню оперы была торана перададуча талёўнаму мастаку тэатра С. Нікалаву.

Увогуле падрыхтоўка дэкаратыў і касцюмаў пачалася вельмі позна. Больш таго, толькі 17 снежня канчаткова вызначаны маштабы афармлення.

Музычна-сцэнічны рэпетыцыйны оперы выдзена рэжысёрамі Дамброўскім і Мельніным, дырэктарам Любімычам на працягу доўгага часу не ўдзельнічаў у рабоце рэжысёра — асноўнага пастаўнавацкага спецыяліста. Распрацаваны графік штодзённай работы над спектаклем «Дзючына з Палесся» вельмі часта парушэцца. Так, на вельмі складанай рэпетыцыйнай сцэне часта зусім не з'яўляюцца альбо надоўга спазняюцца Дзючыны хор і артысты хора Камітэта радыёафармацыі — удзельнікі спектакля. Гэта вымушае рэжысёра мяняць мяканцы і навогва змяняць янасьць усёй работы.

У неспрыяльных умовах праходзіць работа аркестра. З прычыны дрэннага афармлення і асветлення артысты аркестра не могуць правільна настроіць інструменты, што зніжае майстэрства ігра і вельмі часта вылікае фальшымае гучанне музыкі. Здыліва і тое, што да апошніх дзён у рабоце аркестра не ўдзельнічалі аркестраныя філармоніі, якія будуць суправаджаць спектакль у час дэкады.

Значна перашкаджае паспяховай рабоце над спектаклем адсутнасць кансультантаў дэкады і асноўнага выканаўцы партыі Алесі — І. П. Александровскай.

Мастацкі савет тэатра не правілае вельмі актыўна ў рабоце над спектаклем. Напярэдні пастаўнакі не абмяркованы ў калектыве.

Тэатр не ведае думкі глядача аб дэкадных спектаклях, бо яшчэ не праведзена ныводная сустрэча па гэтых спектаклях.

Пачаўшы новы сезон у жніўні, тэатр у шырокавазначальных афішах абласноў вайкі рэпертуар, але многія спектаклі зусім яшчэ не паказаны («Чаравіч», «Прадзедная нявеста», «Дуброўскі», «Гусяльда», «Алеся») або, калі паказваліся, дык на вайкіх музычных уроках («Гіпалета», «Травіата», «Яўгені Анежы»). Спектаклі, якія былі ў свой час пастаўлены рэжысёрам В. Шахраем, засталіся па сутнасці без твораўча нагаду і многія з іх зусім расхісталіся.

Абмежаванасць рэпертуара, вельмі дрэнны арганізаваны выязныя спектаклі і канцэрты прывялі да таго, што пераважна большасць саістаў (В. Мельнікова, Р. Млодэк, А. Нікалаў, І. Сайбоў, П. Лазарэў, С. Дрэчын, П. Младзінскі, Б. Карпілава і другія) не выконваюць сваёй нормы.

Незадавальняючая арганізацыя твора праца ў тэатры, адсутнасць сапраўднага плавання з'яўляюцца прычынамі і таго, што доўгі рэдка паказваюцца спектаклі «Шкі Дон» і «Карма» — значныя па сваіму мастацкаму ўраўноў. Пасуежныя логікі, чамусці цэнтральныя партыі Аскіні і Кармон не маюць дублёраў. А іх тым у тэатры ёсць здылівыя маладыя артысты (меха-сапрапа), якія могуць выконваць гэтыя партыі.

Мала увагі аддадзена ў тэатры павышэнню вакальнай культуры саістаў, барабе супраць фальшымага спявання, удасканаленню дыякці і артыкуляцыі.

Слаба працуе рэжысёрскае ўпраўленне, якое ў таі напружаны час ужо другі месяц не мае кіраўніка. Рэжысёрскае ўпраўленне плануе работу толькі на адзін дзень, часта зрывае графік, напярэдня рэжысёрскае работу пажы саістаў.

Да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва заставае зусім мала часу, а работы ў тэатры вельмі многа.

Неабходна забяспечыць паспяховае выкананне дэкадных спектакляў. Гэты спектаклі павінны быць абмеркаваны ў калектыве і з глядачамі.

Паспяховае аздача дэкадных спектакляў магчыма толькі пры поўным творчым напружаны ўсяго калектыва, алажанай кваліфікаванай дзейнасці дырэктара і мастацкага кіраўніцтва, павышэнні рачунна адказнасці кожнага члена калектыва за поспех тэатра.

У вайкіяй рабоце тэатру павінен дзейнічаць і аператыўна дапамагчы Камітэт па справах мастацтва пры Саюзе Міністраў БССР.

І. БАЛОШІН, народны артыст БССР, В. МІРОНАВ, саіст балета, Н. АНДРЭВ.

Сустрэча з глядачамі

У сувязі з падрыхтоўкай да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва даклад зрабіў Я. Салаубскі. Затым былі паказаны ўрабы з дэкаднага спектакля «Кастрычнік», у якім прынялі ўдзел народны артыст Саюзу ССР П. Малчанав, народны артыст БССР Л. Ражыцкая і Уа. Дзючына.

Аб падрыхтоўцы тэатра да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва даклад зрабіў Я. Салаубскі. Затым былі паказаны ўрабы з дэкаднага спектакля «Кастрычнік», у якім прынялі ўдзел народны артыст Саюзу ССР П. Малчанав, народны артыст БССР Л. Ражыцкая і Уа. Дзючына.

Пагаворым аб песні

Няма чалавека, які не спяваў-бы песню, што прышла яму па душы, па сэрцу. Наша моладзь хоць і на канцэрт па некалькі разоў, каб паслухаць яшчэ раз любімую песню. Песня перапісваецца і перапеваецца ў дзясяткі гарады і сёлы да сваіх сяброў і знаёмых. Я маю на ўвазе такую песню, якую народ любіць.

Паўстае пытанне, акая-ж песня даходзіць да народа? Вось аб гэтым і хочацца пагаварыць.

Хто з нас не ведае песню «Вечарынка ў калгасе» на словы Я. Купалы. Якая дынамічная і вобразная музыка гэтай песні! (кампазітар С. Палонскі). Перад намі паўстае жывая карціна вечарыні. Здаецца, сам прысутнічаем на ёй, бачым калгасную моладзь, чуем, як іграе гармонік.

Кампазітар напісаў музыку, акая поўна адпавядае купалюўскім словам. Падобны на полку танцавальны матыў перадае настрой і эмацыя тэкста. Ці трэба здзіўляцца падобна гэтага, што гэтую песню ведаюць дзяцьця дзяцьця ў нашай рэспубліцы.

А вось другая песня на тэкст Шахана (муз. Яфімава). Прывядзем адну строфу:

З песняў любім мацней,
У бой ідем мы смелей,
— Гэта ворагу добра знаёма,
З песняў падвігі дзей
Мы праводзім дружнай,
— Радасць працы усім нам вядома.

Аб чым і як гаворыцца ў гэтай так званай песні? Аб усім, а па сутнасці ні аб чым. Яна напісана шэрай, невыразнай, абстрактнай мовай, акая не мае нічога агульнага з паэзіяй, а тым больш з песняй. «З песняў падвігі дзей...» Што гэта за «падвігі дзей»? І чаму «дзей», а не «дзей»? «З песняў — паёт». Што за «паёт»? «З песняў гора на лічцы гора». Мабіць аўтару невядома, што чалавек спявае і аб сваім гора, і аб радасці. А таякі радкі: «З ёго пойдзем у паход», «Заняўць у гарадах» не толькі спяваць, але і чытаць жака.

Можна было-б аб гэтай песні не гаварыць, калі-б у кожнага з нас, агульна і кампазітараў, не было такіх пазуляў, абстрактных песень. Да іх належыць песня Цішчэнка «Два сонцы» на словы Астравіцкай, Лукаса — «Песня аб Беларуска-трактарным» на словы Астравіцкай, Казакоўскага — «Комсамольская» на словы Гамолкі, Камінскага — «Ты разліся, Нёман» на словы Русака і многія другія. Ці трэба гаварыць аб тым, што чым больш у нас будзе такіх песень, тым большая спяна вырасце паміж намі — аўтарамі песень — і народам.

Нашы кампазітары надбываюць выдатныя тэксты для сваіх песень, а таясама няўдольва пішуць і музыку да іх. Возьмем для прыкладу песню Аладова «Рускім» на словы Э. Агніцвет. Мне здаецца, гэта прыклад таго, як не трэба пісаць ні тэкста, ні музыкі.

Каханаму я рукавіцы звязала,
Хай носіць па шчасце, хай помніць мяне.
Майго ўсхваляванага сэрца кавалак
Ён возьме ў далоні свае на вайне.

Адам РУСАК

Калі не аўтар тэкста Э. Агніцвет, то кампазітару трэба было ўспіць з песні гэты «кавалак сэрца», які псеу настрой песні і слухача. Далей ідуць такія радкі:

І можа убачыць на міг праз мяцелі,
Мясціны, дзе мы сустракаліся з ім,
Згадае, як мірна таполі шумелі,
— І ў бойку памчыць на кані вараным.

Калі казаць «памчыць» (а, дарчы, правільней было-б сказаць «памічыць»), то трэба было-б сказаць каго «памчыць», а калі «памчыць» самаго, то трэба было сказаць «памчыцца».

Нязграбны атрымалася і спалучэнне слоў: «Туман варакол». На слых яго ўспрымаецца, як «Туманна варакол». А калі кампазітар захачеў-бы адзначыць, то яму трэба было-б паміж імі зрабіць паузу, акая была-б нічым не апраўдана. Што датычыць музыкі гэтай песні, то перш за ўсё кідаецца ў вочы, што ў ёй многа пераходаў з мажора ў мінор, з адной тональнасці ў другую.

Поспех песні залежыць не толькі ад памеру музыкі, але і ад мелодыі. Простая, задумшная мелодыя лёгка запамінаецца, калі яна створана без усякай мудрасці, проста ў адной тональнасці, без усякіх пераходаў з мажора ў мінор. Гэта і ёсць тая крыніца, на акая ляжыць песня да народа. Так напісана многа папулярных песень: «Лучыце нату тога цвету», «Летят перелётныя птушкі», «Мы — беларусы», «Глібель «Варяга», «Ермак» і другія. Безумоўна, кампазітар можа не абмяжоўвацца шаснаццаці тактамі музыкі, але не павінен забываць і аб тым, што ўсякае адхіленне ад прынятай куплетнай песеннай формы небяспечнае.

У песні Аладова «Жніўна» (на словы Астравіцкай) ёсць такое спалучэнне слоў: «Песеньку спявала галасіста я». На слых яго ўспрымаецца як «Песеньку спявала галасіста я». У песні Падкавыра «Свабоды галасіста». У песні Макімаўскага «Баранішкі» (на словы М. Танка) ёсць такі радок: «Чэсна запрацаванаму хлебу». Гэты радок вельмі цяжка чытаецца, а тым больш паяма, яго сьпяваць, і слова «запрацаванаму» занадта доўгае, і не надыходзіць для песні. Паэту не шкодзіла-б напісаць яго.

Такія дэталі пазт можа і не ведаць, але аб іх абавязаны напаміць кампазітар. Яму больш вядзь, акая слова падыходзіць для песні.

Песня павіна быць напісана прыгожай мовай, без усякіх шурпатасцей. Вельмі важна ведаць, як напісаць тэкст для песні, але яшчэ важней ведаць — пра што пісаць.

На даручэнні рэспубліканскага Дома народнай творчасці і кампазітарам Алоўціцкім павінен быў напісаць песню для харавога калектыва аўтазавода. Мы паехалі на завод, паходзілі па цахах, паглядзелі, як працуюць рабочыя. Праз некаторы час я напісаў тэкст:

Дзе ветры глуха з лесам гаманілі
Над Сяіслачу-ракою з даўніх год,
— Навекі там агні мы запалілі,
Красуецца там наш аўтазавод.

Мы у агні гартуем сталь,
Шліфуюм цвёрдую дэталю,
І дзень і ноч бесперапынна
Працуём нашымі сталкі,
Ва ўсе канцы, па ўсёй краіне
Лідуць-бегуць грузавікі.

Кампазітар пачаў гэта тэкст і паморчыўся: не падабалася ў прысьве слова «бесперапынна». Я здагадаўся, што ёму не спадабалася ўвесь тэкст. І не павінен быць, вядзь, таму, што ён напісаны абстрактна, агульнымі словамі.

Аднойчы і сустрэў хлопца з роднага калгаса, ён быў у капелюшы, у новым касцюме, у каваркотавым макінтошы. Хлопец драваў на аўтазаводе. Я ўспомніў той верш, у акая і пісаў пра завод, пра машыны, а пра чалавека, які будзе машыністам, які ператварае жыццё і сам становіцца другім, а нічога не напісаў. А хіба жыццё гэтага хлопца не магло стаць тэмай песні?

У кожнага чалавека свая спежка жыцця, але думкі і імкненні ва ўсіх нас, совецкіх людзей, у жыцці агульныя — працаваць для шчасця народа, а значыць і для свайго шчасця.

А мы, кампазітары і паэты, паказваем гэты прыгожы думкі і імкненні абстрактна, рытарычна. Трэба, вараць, адмовіцца ад фармальнага, абстрактнага песень і ствараць сюжэтныя песні. Не будзем сароніцца вучыцца ў народа. Успомнім народную песню пра Заслонава. Першыя яе словы:

На маіне ружы расцвітаюць,
Шэпча бэз над кветкамі вярбіне

гавораць аб тым, што ніколі не зарэцце спежка да магілы народнага героя-партызана, веча будзь расцвітаць кветкі на ёй. А музыку гэтай песні, спойную пелюшкі і шчырыя, нельга слухаць сабойна.

Народ умее ператвараць у песню верш ці паэму, калі яны напісаны паэтычна, месніа, з цікавым наміскам. Прыкладзім песню, якая прысьвечана «Ермак» — словы Рылеева, а музыка народная, «Баранішкі» — словы Некрасава, музыка таясама народная і другія.

У свай час было гадоў 15 — 16, іграў я вяселе ў вёсцы Касішыні Уздзенскага раёна. Сярод вясельных гасцей была дэтка, акая ведала многа песень і любіла іх спяваць. Асабліва карысталася поспехам песня «Зяць». Я запісаў тэкст і мелодыю гэтай песні, пасля сам іграў яе на вечарынах і вяселлях. Пасля я дазнаўся, што гэтая песня створана па слоўце Я. Коласа «Зяць». Песня з цікавасцю пачуваецца і спяваецца, бо яна сюжэтная і паэтычная, насічана народным гумарам. Яна сугучна і нашаму часу, бо веча будзе жыць у народзе напісанае да гульняўства; бо веча будзе працаваць праца.

Набліжаецца дэкада беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. На дэкада адно з першых месц будзе адведзена і нашай беларускай песні. Дзяржаўны хор пад кіраўніцтвам Р. Шырмы, народны хор пад кіраўніцтвам Г. Цітовіча, самадзейныя гурты на заводах і ў калгасах чкаюць нашых песень. Паэты і кампазітары ў вялікім даўту перад народам.

Створым-жа песні, дастойныя нашага народа-будзівніка!

Вясной гэтага года ў Беларускай ССР гасцілі прадстаўнікі Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі. Яны пабывалі ў сельскагаспадарчай арпелі імя Гастэлы, азнаёміліся з гаспадаркай калгаса, гутарылі з калгаснікамі. Пасля сустрэчы паміж сябрамі завязалася перапіска.

Надаўна калгаснікі атрымалі з Карэі падарунак — шаўковыя сукні.

На адмыку: група калгаснікаў разглядае падарунак, прысланы карэйскімі сябрамі. Фота В. Лупейкі (Фотахроніка ТАСС).

У Саюзе совецкіх пісьменнікаў СССР

У час дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве Саюз совецкіх пісьменнікаў СССР арганізуе абмеркаванне новых твораў беларускай літаратуры. У выдавецтва «Савецкі пісьменнік», «Малалая гвардыя», Дзяржлітвыдавецтва, «Мастацтва» выдаюцца зборнікі і асобныя творы беларускай прозы, паэзіі, драматургіі ў перакладзе на рускую мову.

Саюз совецкіх пісьменнікаў СССР вылучыў відомых літаратараў, акая прымуць удзел у абмеркаванні твораў беларускай літаратуры. Разглядаюць творчасці паэтаў будучы кіравань М. Ісакоўскі, К. Сіманаў, А. Суркоў і А. Твардоўскі; абмеркаваннем празаічных твораў — К. Федзін; паэраў драматургіі — Н. Пагодзіні, Б. Лаўрэў, А. Сафронаў; работ па крытыцы — Я. Мазыкоў. Намечана абмеркаванне ў дві дэкады наступных твораў: раманы «Вялікія дні» М. Лынькова, «Сустрэнемся на барыкадах» П. Пестрака, «Блізкі час» І. Шамякіна, «Мінскі напрамак» І. Мележа, «Святы над Ліпскам» М. Пасляўскага. З новых драматургічных твораў, акая тэатры рэспублікі пакажуць у час дэкады ў сталіцы, на абмеркаванне прадстаўляюцца п'есы «Трыця асоба» К. Крапіны, «Шчасце паэта» В. Віткі, «Неспакойныя сэрцы» А. Кучара і другія. У секцыі паэзіі будзе арганізавана абмеркаванне новых кніг П. Панчанкі, М. Аўрамчыка, П. Прыходзькі, М. Калачыскага, Д. Кавалёва і другія аўтары. Дзяючая секцыя абмяркуе творы для дзяцей Э. Агніцвет, К. Кірэнкі, А. Валевіча, А. Якімовіча. З літаратурна-знаўчых работ намячаецца абмеркаванне кніг У. Карпава, М. Барстока, Н. Перкіна, В. Вольскага, Я. Ускава.

Няўдалае паэма для дзяцей

У паэме «Чандра» паэт П. Валкадаеў займаецца мэтай расказаць аб жыцці індыйскага хлопчыка Чандры, аб пакутах індыйскага народа, аб барацьбе за мір у Індыі. На вобразе Чандры аўтар павінен быў паказаць, як вялікая ідэя барацьбы за шчасце і мір становіцца капіталам неабходна для міру ўсёго чалавечьяства.

Аднак усяго гэтага няма ў паэме. Вобраз Чандры нават не намечаны. Мы ведаем аб ім толькі, што ён

... раздэт і бос —
Бананом рот ізмазан.
На галаве копа волос,
Не стрижэнных ні разу,

што Чандра — «сын гора і пужы» — «бродзіць без прытоа в роднай староне».

Таякая дэкларацыя не адоляе стварыць уяўлення пра хлопчыка, бо мы не бачым яго ў дзеянні, не бачым яго ўчынкаў, акая далі-б магчымаць дэдацыю пра яго характар. Чандра праходзіць праз усяю паэму вядзючым невыразным чарам.

П. Валкадаеў дэрына паемую вымучыў той жыццёвы матэрыял, на акая пабудавана паэма. Мы маем права патрабаваць, каб у паэме, акая прысьвечана Індыі, акрамя індыйскіх назваў і імёнаў, быў пэўны нацыянальны каларыт краіны, былі створаны нацыянальны характары герояў.

Гэтага ў паэме Валкадаева няма. Паэт выкарыстоўвае ў творы тая самыя мастацкія сродкі, акая і карыстаецца, калі анісвае, напрыклад, Заволжжа. Аўтар спрабуе стварыць нацыянальны каларыт тым, што ўпамінае сланоў, касатор, на акая расцэджат, і параўноўвае абдымі скал з масарогамі. У астанні Індыі ў Валкадаева нагадае рускія мясціны з большакімі абана паляў, з асакой, у акая, гаворачы словамі аўтара, «троне падоле пелілія» і г. д.

У паэме шмат сэнсавых недарэчнасцей і неспраўдана пажажэнняў. Вось для прыкладу, раздэт раздэт, які носіць назву «На базар». Гэты раздэт, на акая аўтара, павінен адгрываць важную ролю ў паэме, бо тут герой паэмы Чандра ўпершыню ўбачыў людзей, акая выдць барацьбу за мір.

Хто-ж аказваецца першым з барацьбу за мір, акая ўбачыў хлопчык? Гэта-ж заклікальнік змей, які збірае подпісы пад Стагольскай Адовай. Што мы дэдаваем аб гэтым чалавеку?

Он стонт почти нагой,
Бедра лишь прикрыты.
Руки, ноги у него
Змеями обвиты.

Он народу говорит,
Что-то про Возвращение...

Ставят подписи за мир
Легли то и дело.

Вось як проста ўсё адбываецца! Заклікальнік змей «нешта» гаворыць пра Стагольскай Адовай, а людзі «то и дело» падпісваюцца пад ёй.

Пётр Валкадаеў, «Чандра». Дзяржаўнае выдавецтва БССР, рэдакцыя дзіцячай літаратуры. Рэдактар С. Міхальчук. Мінск, 1952 г.

Толькі бяздумнацю, абываюцца аўтара да таго, што выходзіць з-пад яго пера, можна растлумачыць страфу, акая заканчвае гэты раздэт:

Всё, что хочешь в лавках есть,
Что не видел сроду.
Но свободны (?) нету здесь
Бедному народу.

Няўжо паэт думае, што існуюць на свеце такія крамы, дзе можна купіць і свабоду? Такія надуманыя вобразы ў паэме німаля.

Вон, как глобусы, лежат
На земле орехи.
Мимо них седел раджа
Мимо олея прохал.

Як вядома, раджа — гэта індыйскі князь. Наўрад ці будзе ён катацца на асле па базару, нібы бедны індус.

А вось як абыяка Валкадаеў прабужэне свядомасці ў хлопчыка Чандры ў раздэле «Легенда о пуговеюй звезде».

Застаўшыся адзінокім пасля смерці маці, Чандра пытаецца ў свайго суседа, набожнага старога Джавахара:

Дай мне совет, Джавахара,
Как надо жить на свете?

Памаліўшыся алаху, у стары адказае, што праўда ў Маскве, у Крамлі, што шлях людзям асветляюць крамлёўскія зоры. Успінае пытанне: чаму імёна набожны стары ўказвае Чандры шлях да барацьбы? Чаму аўтар супярэчыць праўдзе жыцця і нічога не гаворыць аб прагрэсіўных людзях Індыі? Чалавек, які дапамог Чандры зраўнець, як трэба жыць, мог быць толькі чалавекам пераважнага погляду.

Некалькі раздэў трэба зрабіць і аб мове паэмы. Пётр Валкадаеў даўно піша вершы, рад яго твораў напісаны добра рускай мовай. Паэма-ж «Чандра» перапісана недарэчнымі радкамі, многія строфы нагадваюць вучнёўскія практыкаванні. Вось некалькі асобных радкоў:

Теперь работа и нужда
Легли Чандре на плечи.
С отцом простился навсегда —
Он умер весь в увечьях (!).

А вось якімі фарбамі малюе паэт англійскага каланізатара:

Английский «гость» сидит,
Дымком летовит.
Из трубочки его

Гэтыя «дымок» і «трубочка» ствараюць ідылічную карціну нейкага добрага дэзьякі, што ніяк не стасуецца з сапраўдным абліччам душпелюў індыйскага народа.

Кампазіцыя паэмы рыхлая. У ёй няма дзеяння, асобныя раздэлы звязаны паміж сабой вельмі слаба, у выніку чаго твор развальваецца на асобныя кавалкі. Яго раздэлы нагадваюць сабой асобныя вершы, а часам толькі натагкі вершы.

П. Валкадаеў павінен карэньным чынам перапрацаваць сваю паэму, бо гэта, акая яна прысьвечана, вельмі патрабная і вельмі важная.

В. ТАРАС.

КНИГА ВЕРШАУ П. БРОЎКІ НА РУСКАЙ МОВЕ

У бібліятэцы «Огонёк» вышла кніга вершаў Пятруся Броўкі «Дарога жыцця». Аўтарызаваны пераклад вершаў на рускую

мову — Д. Осіна, Я. Хелемскага, А. Кудрэўкі, П. Дружыніна, В. Патапавай. Тыраж кнігі — 150 тысяч экзэмпляраў.

Свежае, шчырае слова

М. БАРСТОК

Вышла ў свет кніга Пімена Панчанкі «Вершы і паэмы». Хоць усе творы зборнікі выданы пачытаць на іных выданнях і атрымалі ў свой час адрок ў друку, тым не менш, новая кніга не можа застацца незаўважанай.

З яе выразна выростаюцца творчыя ідэі і арыгінальнасць, асноўныя этапы яго ідэйна-творчага развіцця.

1935—1940 гады — станаўленне ўласнага творчага голасу аўтара, вясныныя пошукі сваіх тэм і вобразаў, увасабленне ў паэтычных радках уражанняў, наакопленых за гады маленства і юнацтва. І ў той ранні перыяд сярод ішчэ агульных і часам вясельных твораў блішчыць такія паэтычныя жамчужына, як верш «Радзіме»:

Я малым хлопчуком палобіў твае
пучкі і нівы,
І блакітныя рэкі, і мора зялёных лугоў,
Ты мяне гадала, як маці, і расцясла,
Не зналашы галечы, з атрадам вясельных
сэброў.

О, Радзіма, табою напуфена сэрца да
краю,
І заўжды — ці працую, ці пільна на
варце стаю,

Я твай велічны вобраз у думках сваіх
уяўляю
І люблю, як жыццё, я зямлю малую
тваю!

Лепшыя якасці паэзіі Пімена Панчанкі, акая правіліся на раннім этапе, узраслі і выкрываліліся ў яго далейшай творчасці.

Пімен Панчанка. «Вершы і паэмы». Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Рэдактар А. Бачыла. Мінск, 1952 г.

Пімен Панчанка піша аб сваёй роднай Савецкай краіне. Сваю задачу ён бачыць не ў распрацоўцы адной акой-небудзь тэмы, а ў праўдзівым адлюстраванні ўсяго арыята і значнага, што ёсць у нашым жыцці, у стварэнні вобраза савецкага чалавека з усімі характарнымі для яго рысамі.

Для большасці вершаў паэта ўласціва арыгінальнасць думкі і свежасць, паэтычнасць вобразнай сістэмы. Яго вершы саргеты сапраўдным чалавечым лапучым, і кожная тэма раскрываецца праз успрыманне чалавека, акая шчыра любіць жыццё, любіць савецкіх людзей, іх справы.

Многія нашы паэты пісалі аб вялікай непарушнай дружбе савецкіх народаў, акая з асаблівай сілай праявілася ў час вайны, аб тым, што за зямлю Беларусі, як неад'емную частку Савецкага Саюза, змагаюцца прадстаўнікі розных нацыянальнасцей, а Пімен Панчанка кажаў гэта сваё-свойму, не паўтарачы нікога, раскрываў сваё разуменне, сваё адчуванне гэтай тэмы:

Не знаю, кто ты — баявы уралец
Ці дружок, харанасты сібарак.
Падраўнушы спраўнай паходны ранец,
Прайшоў ты першым на маіх барах.

Ты першы кропіл горкіх слёз сіроных
Свайей рукой з дзіцячых твараў вочы.
Ты першы паглядзеў прыветна ў сьмерць
Вашкоў маіх любімых і сяспёр.

Сябе наведкі з беларускім сэрцам,
З дубровамі, з красою нашых ніў.
Лепшыя вершы гэтага часу, такія, як «Краіна таня», «Ты скажы мне, зязюля», «Мінску», «Вока снайпера», «Маё і тваё маленства», «Будьба», «Свят» і шмат іншых, — высокадзейныя, надзвычай каларытныя.

Кампартызм і каларытнасць у паэзіі П. Панчанкі дасягаецца не толькі шырокім уяўленнем геаграфічных назваў — гарадоў, рэк, станцый, назваў беларускіх песень, услаўленнем нашых нацыянальных герояў — Даватара, Сасноўскага, Тышкевіча, але і своеасабытым жыццёва-характарным гумарам, — адной з характарных рыс нацыянальнага характару нашага народа.

Пімен Панчанка як паэт фарміраваўся над плённым уздзеяннем Купалы і Коласа, Пушкіна і Маякоўскага. Пушкіна ён называе песняй народа, яго гордасцю і славай, паэтам мінулага і будучых дзён. «Эпічнае мудрасць паэта Якуба Коласа», піша Панчанка, — страўна лірыка Талка, акая і прарыстае страфа Куляшова, святлоця прызвучнасць вершаў Глебкі — для ўсіх іх была вытокаў невычарпная, гамбокая, маюгафарбная паэзія Пушкіна. З яе веча будзь браць пачатак вялікі і малыя рэкі талентаў усіх народаў».

З вялікай любобу гаворыць паэт аб Маякоўскім, аб яго творчым падзеі, аб яго наватарстве ў паэзіі:

Вы ведалі: дзе друг і вораг дзе,
За вамі ўслед наш крок накіраваны.
Там дэлакол у Арктыцы выдзе,
Лёд кршышчы, наперад караваны.

літчынай завостранасці твораў паэта, і ў распрацоўцы ім міжнароднай тэмы, і на многіх паэтычных прыёмах, асабліва такіх, як параўнанне і гіпербаза.

У самяя няжыкі галы вайны Пімен Панчанка пісаў, звяртаючыся да роднай пакутнай Беларусі:

Асушу твае слёзы,
Залечу твае раны,
Кожны ліст твой распраўлю рукою
стараранна.

Узімю з папалішчў твае гадзіны,
Насажу каля вёсак сады маладыя,
Каб ты вечно шпіла
І у шчасці расла.

Дарагая мая Беларусь!

Тэма мірнай стваральнай працы, ідэя савецкага патрыятызма становіцца асноўнай тэмай творчасці П. Панчанкі пасляваеннага перыяду.

Лепшыя паэтычныя творы гэтага часу з'яўляюцца «Тры моры», «Прысяга», «Наш новы свет», «Радзіма», «Беларусі», «Афіцары запаса», «Слова да паэтаў», «Уражай», «Маякоўскаму» і інш. З лірычных вершаў паэта гэтага часу паўстае вобраз савецкага чалавека-будзівніка, абаронцы міру, чалавека, акая не хоча сабе спакою пасля цяжкіх паходаў, — дзебната, вынаходлівага, улюбёнага ў жыццё і працу

Будні палескага калгаса

Дарожняя нататкі

А. ЗАРЫЦКІ, В. САКАЛОУ.

Познай восенню, калі першыя замарзкі зашумелі палі белым інеем і дрэвы сталі голыя, замерзлыя, мы ехалі ў калгас імя БВА. Ад абласнога цэнтра да Любана дарога ішла роўная, пакатаная-брукаваная, і наш грузавік, крыты бранентам, праскочыў гэтыя сто кіламетраў за якая-небудзь дзве гадзіны. У Любана машына павярнула з шасе на прасёлкавую дарогу. Да калгаса засталася ўсяго толькі дваццаць пяць кіламетраў. Думалася, што праз гадзіну, не больш, будзем на месцы. Але дваццаць пяць кіламетраў гэтай прасёлкавай дарогі аказаліся даўжэйшымі за сто кіламетраў шасе.

— Ну і дарога, — заваўша шафёр, увесь час паварачваючы руль. — Што ні рай, то рэсоры лямпы.

Да калгаса мы дабраліся толькі позна ўвечары. І адрозна паякнай дарогі, пасля непрагляднай протыві асенніх лясцоў, стала неаквычайна светла і таму радасна. Цэлыя россыпы электрычных агнёў спліліся навокал, яны палалі на высокіх слупах, у пштаніках вокнах хат і калгасных ферм. — Агні ішлі некуды далёка-далёка, дзе амаль не бачыліся, а кучэй угадваліся няясныя абрысы Палескай пущы. А побач, з блізкай хаты даюсіліся гукі музыкі: ішла разьбярэдача з залы Маскоўскай кансерваторыі.

Гісторыя калгаса імя Беларускай Ваеннай Арганізацыі шырока вядома ў рэспубліцы. Пра яго многа пісалася ў нашым друку. Аб першых пасяленцах — дэмабілізаваных чырвонымаршалах, якія больш дваццаці год назад прышлі сюды, з лапатамі і сякерамі перабраўся праз непраходнае Мар'інскае балота, пракапілі першыя асудальныя канавы і на пасяленым востраве пабудавалі першыя хаты новага калгаса, усхвалявана расказаў народны паэт Беларусі Янка Купала ў сваёй публічнай паэме «Над ракою Арэсай». У 1929 годзе месца, на якім цяпер знаходзіцца калгасны палёк, сапраўды былі востравы і поўным сэнсе гэтага слова. На гэтым пасяленым востраве рос глухі лес, а навокал яго расцінуліся неаглядныя дзікія багны, якія лічыліся неадступнымі. Паводле слоў старога жыхара, тэды лес ухітраўся пераўзбач на чарве праз гэтую пагібелю дрыгву. Грэніцы былога вострава можна бачыць і цяпер: гэта жаўтаваты пасячаны «пятачок», абкружаны чарнаватымі ўраджлівымі тарфянікамі. Некалі бесплодныя балоты сталі крыніцай заможнасці.

Даводзілася бываць у калгасе, дзе сядзець толькі на мінеральных глебах. На пытанне: ці добры ўраджай? — старшыня такога калгаса звычайна адказваў: «На ўраджай. Раўн і пяць-шэсць цэнтнераў збожжа абраілі з гектара, а цяпер дзесяці-дваццаць цэнтнераў». Прыгадушы гэтыя размовы, мы запыталі і старшыню калгаса імя БВА Цімоха Ягоравіча Смірнова:

— А як у вас з ураджам на тарфяніках?

— Раўн на пятнаццаць цэнтнераў збожжа абраілі, а ў гэтым годзе на дваццаць тры — дваццаць пяць цэнтнераў. Малавата, вядома. Тарфянікі-ж не ўступіць чарназему.

Цімох Ягоравіч памаўчаў, думачы аб нечым сваім. Пасля дадаў:

— Так, асуданы тарфянікі — гэта залатое дно. Трэба толькі скарыстаць іх культурна, разумна, а ўраджай будзе. Вось паглядзіце нашу меліярацкую сетку на тарфяніках. Усё трымацца на ёй.

...На дзесяцікі кіламетраў цягнуцца магiстральны канал, пераскачыць шырокія тарфянікі палі, з абодвух бакоў да яго ідуць строгімі прамымі барознамі больш дробныя і вузкія калектарныя канавы, а да кожнай з іх далучацца сетка асудальнікаў. Калі зірнуць дачам на гэтыя палі з самалёта, то яны будуць падобныя да велічэзнага залатанага ліста, акуратна разлічанага чоткімі цёмнаватымі лініямі. Тысячы гектараў аменнейшых тарфянікаў ахвоплена гэтай меліярацкай сеткай.

Надхвонім да шлюза. Шчыты шлюза падняты, і па каналу свабодна цячэ рудаватая балотная вада. Палі даўно ўбараны, і вада цяпер непазбавна — хай бачыць у Арэсу.

— Гэта наша галоўная жыццёвая артырыя, — а горадско гаворыць мясцовы меліяратар Сяргей Майсеевіч Перавознілаў. — Увясце сабе, што-б было... Восень, вяды протыві, яна пагражае заціпаць пасевы — аднак наша рэгуляцкая сетка дзавалае хутка павышанні ад лішніх павы і пакінуць яе столькі, колькі трэба. Таксама і ў дачыненні да года. — Пасля кароткай паузы ён прадаўжаў: — Але, як ні дзіўна, і ў Палесці часам не хапае вады. Гарачае лета — два-тры тыдні яна дажджу, тарфянікі пачынаюць сох-

нуць. Вядома, гэта пагібелля для пасеваў. І вось тут меліярацкая сетка прыходзіць да нас на выручку. У гэтых выпадках мы вось што робім...

Перавознілаў узяў за рукаўкі калаўтота і пачаў апускаць шчыты шлюза. Унізе з шумам забурала вада, не знаходзячы сабе выхаду.

— Мне трэба ўсяго толькі дзве гадзіны, — растлумачыў меліяратар, — каб вада ў канале палылася роўна з берагамі. Затрыманая ў магiстралі вада пацякае ў калектары, пасля ў асудальнікі. Такім чынам, мы, калі гэта трэба, ператварам асудальную сетку ў арашальную і пачынаем патрэбны ўзровень грунтоўных вод. Пасевы заўсёды атрымліваюць ваду ў норму — ні больш ні менш.

— А акуль вы ў засудзілі час бяропе патрэбную колькасць вады?

— Як-жа, мы маем свё ўвозкошчыца. Магiстральны канал адуваецца рухавом з Кузьмінскім возерам, — заклучыў ён.

Першы шлюз у калгасе пабудавалі ў пачатку гэтага года. І карысць ад яго вялікая: пасевы цяпер атрымліваюць неабходную ім колькасць вільгаці і назаўсёды пабудаваны ад небяспекі перамернага завільгатвання і, наадварот, недаходу вады. Духа аб збудаванні шлюзаў прышла не адрозна. Спрабавалі ў свой час рабыць зямляныя перамакы на канале, але вада хутка размывала іх. А цяпер, калі шлюзы пабудаваны і гэта вельмі станоўча абсталіся на ўраджай, калгаснікі, успамінаючы нядаўняе мінулае, здымаюцца: як-жа мы раўн да гэтага не дадумаліся?

За калгасным пасёлкам, на баравым узвясці, ідзе вялікая будаўніцтва. Іначэ здалёк радуюць вока высокія паглыняльні мурны. Гэта новая калгасная электрастанцыя. У прасторным будынку на трымаццаці падмурку ўжо устаноўлены два акамадзілі, ідзе мантаж і іштата складаная абсталяванне. Ад станцыі да цэнтральнага калгаснага пасёлка і далей на дваццаць кіламетраў цягнуцца свежа абсталяваная саўны высокавольтавая лінія. У бліжэйшы час ток пойдзе ва ўсё шэсць вёсак, аб'яднаных у калгас імя БВА.

Энергія адной староў і маламоцнай станцыі для патрэб калгаса стала нехапіць. Новая электрастанцыя, магутнасцю ў шэсць сарка кілават, адкрывае перад арэскай гаспадаркай шырокія перспектывы.

Паказваючы рукоў на высокавольтавую лінію, Цімох Ягоравіч гаворыць:

— Пятая пачыноўка ў нашым калгасе — гэта шырокая электрыфікацыя ўсёх галін грамадскай гаспадаркі і быту калгаснікаў. Пасляк наш асветлены, радыёвузел працуе. Але гэтага мала. Пуск новаў электрастанцыі дасць нам магчымасць поўнасна механізаваць падрыхтоўку кармоў для жывёлы. А ў нас, улічыце, 825 кароў, 800 свіней ды авечак паўтысячы. Увясце сабе, як гэта можна хутка справіцца падрыхтаваць ім уручную корм. Аўтапаенне, электрадойка, палача вады на ферму — усё гэта электрычнасць. Гэта выдзвігае сотні рабочых рук. Электражатары будуць працаваць і ў кузні, і ў сталарнай майстэрні, прымаюць у рух цыркулярыя шлі і дзве нашы лесалінейныя рамы. Увядзем таксама і электрамалачыцу.

Тут яго перапынуў мужчына сярэдніх год, высокі, смуглы, у замасленым рабочым каштоме.

— Што і казаць. Электрычнасць развівае наш рух, — загаварыў ён, бачыўшы бязмылі зубамі. — Надоець зайшоў і ў адну хату. Свята ёсць, радыёпрыёмнік таксама. Пытаюся ў гаспадарні: электрапалітка і электраўдзюгом карыстаюцца? Яна засаромілася і кажа: «Не прымаюць мы яшчэ да гэтага і не падумалі яшчэ». — Ну, я і пачаў яе пераконваць. Вось, кажу, пакуль друў накатаецца, ты пачку распаліш, то на электрапалітку ўжо яеяна заперашчыць і скваркай заважне... Культурна! — даваў ён. — Трэба заціпаўнаць людзей.

Мы пазнаёмліліся. Мужчына ў замасленым каштоме — Пузевіч Павел Харытонавіч — аказаўся па прафесіі калгасным механікам.

— Хто, хто, а Павел Харытонавіч справу ведае, — змілька смаяў старшыня калгаса. — І аўтапалікі сам усталяваў, электрадойку абсталяваў. Цяпер кіруе ўсім справамі на электрастанцыі.

Расказваючы пра сваё жыццё і працу, калгасны механік выказаў і сур'ёзную крыўду:

— Працуем мы многа і з расасце, бо бачым плады сваёй работы. Жывем добра, зможна — усяго ў нас хапае. Але дрэнна, што прапаганда тэхнічных ведаў у нас не наладжана. Вучымся мы кожны сам па сабе. Купіш кнігу па тэхніцы, прачытаеш яе, але ўсё гэта без сістэмы, ад выпадку да выпадку. А ў плане новай пачыноўкі, глядзіце, якая ўвага аддаецца тэхніцы механізацыі сельскай гаспадаркі. Мы, калгасныя механікі, электрыкі, шафёры, кавалі, з задавальненнем паслухалі-б лекцыі аб поспехах савецкай тэхнікі, аб усялякіх навінках. І надыйшоў час стварыць у нашым калгасе тэхнічны гурток, — бо кожны з нас хоча павышаць свае веды. І вось мая просьба — хай прыедуць да нас спецыялісты з Бабруйска, дапамогуць у практычных справах, гурток арганізуюць, праграму заняткаў складуць, лекцыі пачытаюць. Нам-жа крыўдна: ні разу да нас спецыялісты не прылажжалі. Вядзь, не хочацца ім ехаць да нас — дарога-ж дальняя і няважная!..

Так, не ўсёды яшчэ добрыя дарогі на Палесці. У гэтым мы грунтоўна пераканаліся, калі ехалі з Любана ў калгас імя БВА. Яшчэ большыя непраемнасці дэстаўляюць прасёлкавыя палескія дарогі вадзіцелям калгасных аўтамашынаў і калгасным фінансам.

— Нашы аўтамашыны, а іх у калгасе сем, з-за дрэннай дарогі пачыць гаручаць ў тры разы больш, чым гэта прадугледжана нормай, — скарыўся Цімох Ягоравіч Смірнов. — А частыя пагожкі? А час, напрыклад, залаты час! Скажам, на вермяльнай дарозе аўтамашына лёгка-б збраіла тры-чатыры рейсы ў Любавь за дзень, а так яна ледзь адін паспявае зрабіць. Як гэта на гаспадарцы б'е! З-за кепскай дарогі мы ў гэтым годзе не паспелі завезці дастатковую колькасць мінеральнага ўгнаення. Напрыклад, калійных солей мы далі бульбе толькі панюхаць, і ўраджай сабраілі не такі, які-б мы маглі сабраць.

У калгасе імя БВА мы пачулі не толькі скаргі на дрэнныя дарогі, але і практычныя прапановы — як лепш і эканамічна пераадолець гэтую спрадвечную палескую цяжкасць. Падзеся — гэта сапраўды рачны край. Паўнаводная Прыпяць перасякае ўсю прасторную Палескую нізіну. А яе німацікі прытокі працякаюць у самыя аддаленыя куткі Палесся. Вось і па зямлі калгаса імя БВА працякае рака Арэса, якая звязвае яго з раённым цэнтрам і з шасейнай дарогай.

— Ці не спрабавалі вы скарыстаць водны шлях? — спыталі мы Смірнова.

— Ён быццам чакаў гэтага пытання. — Думаем пра гэта і моцна думаем, — з гатоўнасцю загаварыў старшыня ўзбуднага калгаса. — Месца для прыстані ў нас выбрана вельмі зручнае. І баржу нам пабудоваць нялоўга — дзесяцёрку ў нас колькі хочам. Але... — тут ён тудзіва ўздыхнуў: — матара няма, і дастаць яго вельмі цяжка. Спрабавалі дывацца ў Белсельгаснаб. Але там такіх речав, як матара для рачных барж, нават і ў наменклатуры няма. А як-бы добра было: вясной, у самае разводдзе, усе перавозкі з Любана збяспечыць водным шляхам, а ўвосень, калі вышымнымі патокамі ідуць ад нас і хлеб, і бульба, і гародніна, рака таксама добра дапамагла-б. Большы буд-б сканомлена сіа, часу, гаручага і тэхнікі!

Праблема скарыстання малых рэк мае для Палесся вялічэзнае значэнне. Вядома, многія з гэтых рэк скарыстоўваюцца: па іх сплываюцца лес, а не чоткіх рэк наладжана і суднаходства. Але трэба сказаць, скарыстоўваюцца палескія малыя рэкі далёка яшчэ не ўсё і не ў поўнай меры. Яркім прыкладам гэтага можа служыць рака Арэса. Дзесяцікі калгасны раскінуліся ля яе берагоў і многія з іх ляжаць на яшчэ больш далёкай адлегласці ад раённага цэнтра і шасейнай дарогі, як калгас імя БВА, і яшчэ ў большай ступені, як гэтая селгасарэска, ачунваець пільную патрабу ў наладжанні суднаходства на Арэсе. Такой справы павінны пацікавіцца і ў Міністэрстве рачнога флоту і Упраўленні малых рэк.

...Гэта толькі некаторыя штырхі з праблёмных будыў аднаго палескага калгаса, які жыве шматгранным і кіпучым жыццём.

П'еса М. Горькага «Даспірвее і другія» ў Маскоўскім дзяржаўным тэатры імя М. Н. Ермолавай. Рэжысёры — народны артыст РСФСР А. М. Лабанаў і В. Г. Камсаржукскі, мастак А. П. Васільев.

На задмыку: сцэна з 1-й дзеі. Званоча — артыст А. А. Кансоўскі, Варвара — заслужаная артыстка РСФСР Э. С. Кірылава.

Фота В. Масюкова. (Фотэхроніка ТАСС).

У Маладзечанскай вобласці

Новы кінатэатр

У Маладзечанскай, на Рэвалюцыйнай вуліцы, дзя сквера чыгуначнікаў, узвышаецца прыгожы дом. Гэта новы кінатэатр «Радзіма». Кінатэатр пабудаваны па праекту архітэктара тав. Шчырбакова (Масква). Добра абсталявана глядзельная зала, устаноўлена навішняя ачунна кінмапаратура.

На будаўніцтва кінатэатра выдаткавана 1.680 тыс. рублёў.

Калгасныя радыёвузлы

Гаворыць радыёвузел калгаса. Слухайце калгасныя навіны, — так пачынае свае штотдзённыя перадачы радыёвузел калгаса імя Варшавскай Астравейскага раёна. Акрамя трансляцыі перадач з Масквы і Мінска, тут арганізуюцца перадачы аб гістарычных раішчых XIX з'езда партыі, на палітычны і навукова-папулярныя тэмы. Перад мікрафонам выступаюць перадачы калгаснай вытворчасці. Яны расказваюць аб вопіне сваёй работы. Нагляджаюцца выступленні гурткаў мастацкай самадзейнасці.

У вобласці радыёфікаваны дзесяцікі калгасаў. Толькі ў Ільненскім раёне працуе 6 радыёвузловаў. У 1952 годзе ў вобласці пабудавана 20 калгасных радыёвузловаў пры плане 18. Многія калгасы радыёфікаваны ад радыёвузловаў абласнога і раённых цэнтараў.

У 1953 годзе радыёфікацыя калгасаў набудзе яшчэ большы размах.

«Пакуты падпісчыка»

У газеце «Літаратура і мастацтва» за 5 снежня 1952 г. надрукавана пісьмо Б. Замычэнскага «Пакуты падпісчыка» — аб бездзякладных адносінах райарганізатара Капыльскай канторы сувязі т. Бабарэкі да забеспячэння падпісчыкаў газетамі і часопісамі.

Як паведамляе рэдакцыя начальнік Капыльскай раённай канторы сувязі т. Патапаў, прыведзеныя ў пісьме факты папярэдзіліся. За няўважлівасць да падпісчыкаў, зрыў саўздуку газет і часопісаў райарганізатар «Саўздруку» т. Бабарэка з работы знята. На другіх работнікаў, вынаватых у дрэннай дастаўцы газет і часопісаў, накладзены адміністрацыйныя спагнані.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдавецтве БССР вышлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі:

Францішак Багушчыч. Выбраныя творы. Прадмова Я. Шаракоеўскага. Рэдактар Л. Салавей. Афармленне А. Лісчыкава. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 136. Цана 3 руб. 50 кап.

Янка Маўр. Выбраныя творы. Пераклад мастака Н. Гуціева. Рэдактар А. Якімовіч. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 504. Цана 10 руб. 30 кап.

Слова аб паэце Ігаравым. Вершаваны пераклад з арыгінала Янікі Купалы. Афармленне мастакоў Н. Гуціева і Е. Тарася. Рэдактар Б. Бурыч. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 60. Цана 3 руб.

Беларускія народныя казкі. У апрацоўцы Якуба Коласа. Рэдактар А. Якімовіч, Малюні А. Волкава. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 44. Цана 2 руб. 10 кап.

М. Багдановіч. Мушка-Зелянушка і Камарык — нясыты тварык. Рэдактар А. Якімовіч, Малюні А. Волкава. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 20. Цана 1 руб. 40 кап.

У. Краўчанка. Самае галоўнае. Аповяданні на рускай мове. Аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы Н. Гарудына. Рэдактар С. Міхальчук, Малюні Ю. Пучынскага. Тыраж 25 тыс. экз., стар. 160. Цана 3 руб. 30 кап.

У мацоўваць творчую дысцыпліну

(На пленуме БРК Саюза работнікаў мастацтва)

Высокая творчая і працоўная дысцыпліна — важнейшы сродак паспяховаў падрыхтоўкі мастацкіх калектываў рэспублікі да дэкады Беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве, Размова аб дысцыпліне ў тэатрах заняла значнае месца на пленуме БРК Саюза работнікаў мастацтва.

Старшыня Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР П. В. Літаровіч расказаў аб спектаклях, якія рыхтуюцца да паказу ў Маскве, аб творчай рабоце калектываў калектываў, кампазітараў і мастакоў перад дэкадай.

Аб падрыхтоўцы мастакоў да дэкады паведамілі А. Глебаў і Е. Крассоўскі.

Няўважлівасць майстроў Беларускай скульптуры да жанравых твораў і кампазіцый на тэмы сучаснасці, сказаў Глебаў, — значная хіба нашай работы.

На дэкаднай выстаўцы павінны быць паказаны і лепшыя з ранейшых работ, што знаходзяцца ў розных музеях і карпінных галерэях краіны. Аднак да гэтага часу яшчэ не вызначана, якія з гэтых твораў будуць экспанаваны і хто зоймецца іх адборам для выстаўкі.

Гаворачы аб палепшэнні сувязі з гледачамі, Е. Крассоўскі спасылаўся на шыком вопыт Саюза савецкіх мастакоў Украінскай ССР. У Кіеве сістэматычна наладжваюцца «дзень адчуненых дзярэй». У майстэрні мастакоў прыходзяць стаханавіцы, студэнтыя моладзь, каб выказаць свае думкі аўтарам.

Саўшную крытычную заўвагу ў адрас кіраўніцтва філармоніі зрабіў дырэктар Магілёўскага музычнага вучылішча тав. Зісаман. Філармонія не знаёміць слухачоў з творами Беларускай кампазітараў, якіх будуць выкарыстаны ў час дэкады ў Маскве. У канцэртах, што адбыліся ў Магілёве, спявалі толькі адну песню І. Любана. У аркестры няма кваліфікаванага музыкантаў.

Слушную крытычную заўвагу ў адрас кіраўніцтва філармоніі зрабіў дырэктар Магілёўскага музычнага вучылішча тав. Зісаман. Філармонія не знаёміць слухачоў з творами Беларускай кампазітараў, якіх будуць выкарыстаны ў час дэкады ў Маскве. У канцэртах, што адбыліся ў Магілёве, спявалі толькі адну песню І. Любана. У аркестры няма кваліфікаванага музыкантаў.

Дырэктар тэатра імя Я. Купалы А. Целічан выказаў незадавальненне становішчам творчай і працоўнай дысцыпліны ў тэатры імя Янікі Купалы. Нават многія вядучыя артысты перагружаны работай па-за тэатр.

Пленум прыняў пастанову, накіраваную на актывізацыю прафесійных арганізацый і падрыхтоўцы да дэкады, на ўмацаванне творчай і працоўнай дысцыпліны ў мастацкіх калектывах рэспублікі.

Культурнае жыццё ў Румыніі

Для ўзлеу ў месячніку румына-савецкай дружбы ў Румынскую народна-дэмакратычную рэспубліку ў складзе савецкай дэлегацыі выязджаў беларускі паэт Пётрус Броўка. На задмыку: літаратурны вечар у Бухарэсцкім Доме пісьменнікаў у удзеле Пётруса Броўкі (другі справа).

Фота Румынскага тэлеграфнага агенства.

Ленія і І. В. Сталіна, а таксама кнігі «Лурэатаў Сталінскай прэміі, Газета «Савецкая» і артыкулы «Наш вялікі друг і дарадчык — савецкая кніга» піша: «У нашай краіне творы Ленія і Сталіна выданыя тыражом каля 9 млн. экз. Толькі выданыя Румынскай рабочай партыі вышлі 17.391.060 экз. тэарэтычных твораў савецкіх аўтараў. З 1 студзеня 1949 г. па 1 лістаўніка 1952 г. вышлі ў свет 708 назваў палітычнай і сацыяльна-эканамічнай літаратуры тыражом 20.702 тыс. экз.»

Сярод савецкіх кніг, якія румынскія працоўныя чытаюць у перакладзе на родную мову: «Бура» В. Іліча, «Вольны» Ф. Гладкова, «Нейкарона» Б. Гарбана, «Радзіма» А. Караваева, «Вясна ў Савонне» Г. Гуліа, «Падарожжа з Пешербурга ў Маскву» А. Радзішчова, аповяданні М. Салтыкова-Шчыдрына і другія.

П'еса аб селскай інтэлігенцыі

На сцэне бухарэскага гарадскога тэатра з поспехам ставіцца п'еса Лучыя Дзяметрыуса «Люді наших дзён». Галоўны героў п'есы — высоковы доктор Мургу, які нядаўна скончыў інстытут, актыўна акупаецца за перамогу новага ў жыцці. Сяктакль уключае самаадданую працу селскай інтэлігенцыі, вучыць гледачоў быць пільнымі да работ, але яшчэ не дабітых ворагаў. Адной з ашчотных рыс п'есы а'вубляецца тое, што аўтар умеа карыстацца зброёй сатыры для выкрываў і асуджэння адмоўных з'яў у жыцці. У творы паказаны вобразы перадавых людзей-камуністаў, якія выхоўваюць і натхняюць народ на вялікую стваральную працу.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.

Рэдакцыйная налегія: Заір АЗГУР, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Аляксей БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНІСАУ, Настуся ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Аляксей КУЛАНОУСКІ, Пімен ПАНЧАНКА.

Выданне кніг

Растуць тыражы кніг, якія выдаюцца на румынскай мове. У вялікай колькасці разыходзяцца пераклады твораў В. І.

На Усеаюзную выстаўку

Штатныя, жывапісны і графікі Мінска і да ўзлеу на Усеаюзную выстаўку мастацтва, якая адбудзецца ў Маскве.

Будуць экспанаваны работы В. І. Ленія і бюст праца С. Селіканава.

Назначаны член Парыжскага ўрада.

Сцэна. 34. Тэлефоны: галоўнага рэдактара і намесніка галоўнага рэдактара 2-31-94, адказнага сакратара 2-32-04, аддзелаў літаратуры, мастацтва і публіцыстыкі 2-14-94, выдавецтва і бухгалтэрыі 2-54-45.